БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилеттинген

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958 ч.
СЕНТЯБРЬ
14
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 183 (4153)

Өртээ 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

ВЦСПС-тиң Президиумунда: СЭКП-ниң XXI съездизинге алдар болдурган социалистиг чарышты калбартыр дугайында (1 арын).

Механизаторларның нийти хуралы (1 арын).

Чаңгыс эп-сеткилдиг чүүлдүгзүнүүшкүн (1 арын).

Механизастаттынган шанда (2—3 арыннарда).

Н. Плясовских.—Чедиишкиннерни быжыглаар, четпестерни узуткаар (2 арын).

И. Маадыр-оол.—Хову турлагларында колхозчуларның күш-ажылын багай организастаан (2 арын).

М. Ондар-оол.—Херээженнерниң район хуралы (3 арын).

А. Поляков.—Коммунистерниң харысалгазын бедидер (3 арын).

О. Папын.—Мал ажылының чамдык көргүзүглери (3 арын).

Я. Коладей.—Пазылаа кырааннарга пенсияларны канчаар тыпсырыл (3 арын).

Кыдат улус америк империалистерниң вугул-чөңгээзин үзе шавар (4 арын).

ГСЧП Төп Комитединге СЭКП Төп Комитединиң белээ (4 арын).

Англи колонизаторларның Уганда болгаш Сомалиде дерзиилели (4 арын).

Хаммаршельдиниң Бейрутта чугаалажыышкыннары (4 арын).

СЭКП ТК-ның Пленумунуң шиитпирлерин совет кижилер соруктуу-биле хүлээп ап турар

* *

СЭКП-НИҢ XXI СЪЕЗДИЗИНГЕ УТКУШТУР

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының съездизи бүрүзү бистиң партиявыстың, бүгү чурттуң амыдыралынга, делегейниң коммунистиг болгаш ажылчын шимчээшкининиң хөгжүлдезинге кезээде-ле шылгарангай төөгүлүг болуушкун боп келген. Коммунизмниң тиилелгези дээш демиселдиң бүгү-ле чугула сорулгаларын чугаалажырынга болгаш шиитпирлээринге партияның съездилерин чорудары дыка чугула ужур-дузалыг деп чүвени бистиң партиявыстың үндезилекчизи В. И. Ленин айтып чораан.

Ол ленинчи айтышкынны удуртулга болдурган, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң 1958 чылдың сентябрь 5-те болган Пленуму бодунуң доктаалында мынча деп айыткан:

СЭКП-ниң ээлчег чок XXI съездизин 1959 чылдың январь 27-де мындыг хүн айтырыглыг чыылдырар: «1959—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң контроль чурагайлары». СЭКП ТК-ның бирги секретары эш Н. С. Хрущевту илеткелчиге бадылаар. 1959—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң контроль чурагайларының дугайында илеткелдиң тезистерин парлалгага чарлаар».

Совет Эвилелиниң экономиказының перспективиниң дугайында айтырыгны—улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң чеди чыл планының дугайында айтырыгны партияның ээлчег чок XXI съездизинге тургузар чорук бүгү делегейге ужур-дузалыг. Чүге дизе бистиң чуртувус бодунуң ажыл-агый тургузуушкуну-биле бүгү делегейниң хөгжүлдезинге бодунуң кол салдарын көргүзүп турар" апарган деп В. И. Ленинниң чугаалааны улам-на чаа күш-биле херек кырында бадыткаттынып турар.

Совет Эвилелинде болгаш социалистиг лагерьниң бүгү-ле чурттарында ажыл-агый тургузуушкунунуң чедиишкиннери делегей хөгжүлдезиниң бүгү чорудулгазынга дыка улуг салдарлыг болуп турар. Социалистиг чурттарның акы-дуңма кады ажылдажылгазы болгаш бот боттарынга дузалажылгазы социализм болгаш коммунизм тургузуушкунунуң оруу-биле бистиң нийти бурунгаар хөгжүлдевисти дүргедедир. Социалистиг чурттарның экономиктиг күчүзүнүң өзүлдези бүгү делегейге тайбыңны камгалаарының болгаш быжыглаарының идегелдиг магадылалы, улустарның хосталгазының болгаш айыыл чок чоруунуң паганазы болур.

ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң перспективтиг чеди чыл планы болза, бистиң чуртувустуң кол экономиктиг сорулгазын—эң сайзырангай капиталистиг чурттарны чоннуң кижи бүрүзүнге продукция бүдүрер талазы-биле төөгүлүг кыска хуусаада чедер болгаш эртер сорулганы шиитпирлээринче бурунгаар канчаар-даа аажок улуг базым болур.

Шак моон ужурунда партияның Төп Комитединиң Пленумунуң дугайында дыңнадыгны болгаш СЭКП-ниң ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында Пленумнуң доктаалын совет улус сорук кириишкин-биле уткаан. Бо шиитпирге сорук кирген совет кижилерниң политиктиг болгаш күш-ажылчы чаа көдүрлүүшкүнү бо хүннерде бүгү чуртта эгелээн.

Совет Тываның ажылчы чоннары бүгү совет улус-биле кады партияның ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында Төп Комитеттиң Пленумунуң доктаалынга байырлап, ону изии-биле хүлээп албышаан, ол съездиге чаа улуг чедиишкиннер-биле ужуражыр дээш ажыл-агый сорулгаларын чедиишкинниг шиитпирлээринге белениң илередип турар.

Бистиң областың көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери, үлетпүрүнүң, транспортунуң болгаш тудугларының ажылдакчылары, бүгү ажылчы чоннары партияның съездизин чыылдырар дугайында медээни улуг көдүрлүүшкүн-биле таныжып, боттарының өөрээн сеткил-сагыжын, сорук кириишкинин илередип турар. Кызылдың автотрестизинге болган митингиге токарь эш Шатохин мынча дээн:

— СЭКП-ниң ээлчег чок XXI съездизинге чаа-чаа күш-ажылчы чедиишкиннер-биле ужуражыр бис. Партияның съездизинге бистиң чуртувустуң улус ажыл-агыйының хөгжүлдезиниң улуг программазын чугаалажыр-дыр. Бистиң партиявыска кол-ла чүве болза—кижи, оон материалдыг чаагай чорууну, аас-кежииниң дугайында сагыш салыышкын болур дээрзиниң дугайын эки билир бис. Ынчангаш төрээн партиявыстың съездизинге күш-ажылчы белектер-биле ужуражыыл—деп ол кыйгырган.

СЭКП-ниң XXI съездизин чыылдырар дугайында медээге сорук кирген политиктиг болгаш күш-ажылчы чаа көдүрлүүшкүн Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 41 чыл оюнга алдар болдурган социалистиг чарыш-биле каттышкан. Бо социалистиг чарыштың эгелекчилери—Элегестиң шахтёрларының кыйгырыын үлетпүр бүдүрүлгелериниң ажылчыннары деткивишаан, боттарынга чаа-чаа хүлээлгелерни ап турарлар. Чижээ, Кызылдың тууйбу заводунуң коллективи тууйбу бүдүрериниң чыл планын октябрь 15-те долдур күүседирин хүлээнген.

Партияның съездизин чыылдырар дугайында өөрүнчүг медээни көдээниң ажыл-ишчилери көдээ ажыл-агыйда хайнышкынныг ажылдарның үезинде дыңнаан. Мынчангаш Төп Комитеттиң Пленумунуң доктаалы дүжүт ажаап алыышкынның чедиишкинниг чорударынче болгаш сентябрь 20-ге чедир күрүнеге 2 миллион пудтан эвээш эвес тарааны бээринче, малга четчир саңныг чемнерни белеткээринче бистиң областың көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилерин улам сорук кирген. Колхозчулар болгаш механизаторлар боттарынга бедиткен хүлээлгелерни ап, боттарының мурнунда салдынган сорулгаларын чедиишкинниг күүседип турар дугайында медээлер бо хүннерде чер бүрүзүнден кээп турар.

Политиктиг болгаш күш-ажылчы бо көдүрлүүшкүн болза коммунизм тургузуушкунунга улам-на улуг чедиишкиннерни чедип алыр деп совет кижилерниң шиитпирлииниң дугайын, төрээн партиязының херээ дээш демиселге боттарының чүткүлдүүнүң дугайын херечилеп турар.

Ажылчы чоннарның бо көдүрлүүшкүнүн кол сорулгаже углап баштаары, массаларның инициативазын, чогаадыкчы тывынгыр чоруун улам делгередири партия организацияларының дорт хүлээлгези болур. Ам партия организацияларының кол сорулгазы болза, партияның ам болур съездизиниң төөгүлүг ужур-дузазын чоннуң кижи бүрүзүнге калбаа-биле тайылбырлап таныштырары болгаш ол съездиге белеткелдиң түгүнүң адаа-биле ажыл-агый планнарын долдур болгаш ажыр күүседир дээш бүгү улустуң социалистиг чарыжын калбартыры болур.

* *

ВЦСПС-тиң Президиумунда

СЭКП-ниң XXI съездизинге алдар болдурган социалистиг чарышты калбартыр дугайында

СЭКП-ниң ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Пленумунуң доктаалын чурттуң ажылчы чоннары улуг сорук кириишкин-биле уткаан. Ол дыңнадыг совет улустуң политиктиг болгаш күш-ажылчы чаа көдүрлүүшкүнүн болдурган.

«Луган хөмүр-даш» комбинадының шахтерлары ажылдап турар лова бүрүзүнден кывар чүүл тывыжын улгаттырар дугайында Украинаның бүгү хөмүр-дашчыларынга кыйгырыг үндүрген. Он-он муң тонна хөмүр-дашты онаалгадан ажыр бээр болгаш оон бот-үнезин чингедип тургаш үш миллион хире рубльди камнап алыр деп олар хүлээнгеннер.

Партияның XXI съездизинге алдар кылдыр Москваның, Ленинградтың, Свердловскиниң, Харьковтуң машина тудугжулары, Магнитканың металлургтары, Киевтиң, Минскиниң болгаш өске-даа хоорайларның ажыл-ишчилери күш-ажылчы ээлчегде турупканнар.

СЭКП-ниң XXI съездизинге алдар болдурган социалистиг чарышты калбартыр дугайында айтырыгны чугаалажып көргеш, ВЦСПС-тиң Президиуму партияның ам болур съездизиниң төөгүлүг ужур-дузазын массаларга калбак тайылбырлаары—профэвилел организацияларының эң чугула сорулгазы болур деп санап тур. Бүдүрүлге, цех, участок, бригада бүрүзү күрүне планнарын долдур болгаш ажыр күүседир дээш, химия болгаш металлургия үлетпүрүнүң тудуг планнарын, чуртталга тудуунуң болгаш культура-амыдыралга ужур-дузалыг объектилерниң тудуунуң планнарын хуусаа бетинде күүседир дээш партияның ам болур съездизинге уткуштур ажылчы чоннарның социалистиг чарыжын калбартырын профэвилел организациялары организастаар ужурлуг.

ВЦСПС-тиң Президиумунуң доктаалында чугаалап турары болза, бүдүрүлге коллективтериниң, цехтериниң, участоктарының, бригадаларының тодаргай хүлээлгелер алырын, профэвилел комитеттери организастаар ужурлуг. Ынчалза-даа бүдүрүлге онаалгаларын долдур болгаш ажыр күүседир, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидер, материалдарны камнап алыр, продукцияның шынарын экижидер болгаш оон бот-үнезин чингедир талазы-биле ажылчыннар түс-тузу-биле социалистиг хүлээлгелерни алган турарынче кол кичээнгейни салыр ужурлуг. Ажылчын бүрүзү, коллектив бүрүзү ол хүлээлгелерни күүседир болза, СЭКП-ниң XXI съездизинге бистиң Төрээн чуртувустуң ажылчы чоннарының бүдүрүлге талазы-биле эң эки белээ болур.

*

Улам сорук кирген

СЭКП-ниң ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында СЭКП ТК-ның Пленумунуң доктаалын болгаш ол дугайында дыңнадыгны Кызылдың алгы заводунуң ажылчыннары болгаш албан-хаакчылары бедик көдүрлүүшкүннүг танышкан. Партияның Төп Комитединиң Пленумунуң шиитпири коллективтиң ажылдакчыларын улам сорук кииргеn.

Митингини заводта партия эге организациязының секретары эш Рощин ажыткан. Пленумнуң шиитпириниң дугайында информацияның соонда бижикчи эш Юрин сөс алгаш, ол мынча деп чугаалаан:

— Партияның XXI съездизин чыылдырары улуг болуушкун. СЭКП-ниң XX съездизи эрткенден бээр чүгле 2,5 чыл болган. Ол үениң иштинде бистиң чуртка кайгамчык улуг өскерлиишкиннер болган. Амыдырал чурттары улам-на экижип турар. Бистиң мурнувуста өөрүшкүлүг перспективалар хөй. Партияның XXI съездизи коммунизм тургузуушкунунуң улуг программазын төлевилээр. Ол бисти өөртүп, чаа күш-ажылчы маадырлыг чорукче сорук кирип турар. XXI съездини чыылдырар дугайында СЭКП ТК-ның Пленумунуң шиитпиринге харыы кылдыр күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидеринче, 1958 чылдың планын хуусаа бетинде күүседиринче коллективтиң бүгү ажылдакчыларын кыйгырып тур мен.

Кидис идик кылыкчызы эш Хүрекпен болгаш сапык даараакчызы эш Имамутдинов олар XXI съездиниң алдары кылдыр боттарынга бедиткен хүлээлгелерни алганнар.

* *

Механизаторларның нийти хуралы

САРЫГ-СЕП. (**Телефон-биле**). Сарыг-Сеп МТС-тиң токарь цехиниң бажыңынга машина-трактор станциязының механизаторлары, ажылчыннары болгаш өске-даа бүгү ажылдакчылары боттарының нийти хуралынга чыглып келгеннер. Коллективтиң хуралын МТС директору эш Пащенко ажыткан.

СЭКП райкомунуң бирги секретары эш Шуклин илеткел кылыры-биле сөс алгаш, СЭКП ТК-ның сентябрь 5-те болган Пленумунуң дугайында информастыг дыңнадыгны база ол Пленумнуң СЭКП-ниң XXI съездизин чыылдырар дугайында доктаалын чыылганнарга таныштырган. Маңаа холбаштыр районнуң болгаш ол МТС-тиң ажыл-ишчилериниң күскү хову ажылдарының үезинде кылып бүдүрген ажылдарының чедиишкиннерин илеткелчи демдеглээн.

СЭКП-ниң ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында Төп Комитеттиң Пленумунуң доктаалын боттарының талазындан изиг өөрүшкү-биле хүлээп ап турарының дугайын ол хуралга чүве чугаалааан кижи бүрүзү илереткен. Олар съездиге күш-ажылчы улуг белектерлиг ужуражыр күзелге чаңгыс аай болук каттышканнар.

Дарган эш Яблонки сөс алган.— Партияның съездизи чурттуң амыдыралында улуг болуушкун болур. Аңаа улус ажыл-агыйының хөгжүлдезиниң улуг чедиишкиннери-биле ужуражырын бүгү совет улус шиитпирлеп турар. Мен бодум хүн бүрүнүң ажыл нормазын 150—180 хуудан куду эвес күүседирин хүлээнип тур мен—деп, ол чугаалаан.

МТС-тиң автопарк баазазының эргелекчизи эш Горбунов санал берген:— Бистер чүък сөөртүлгезиниң чыл планын Октябрь революциязының 41 чыл оюнуң байырлалын тавартыр күүседирин хүлээнген турган болзувусса, ам октябрь 16-га чедир күүседир деп хүлээндивис.

«Бурунгаар» колхозта ажылдап турар трактор бригадазының бригадири эш Чернов тараа культураларын сентябрь 20-ге чедир ажаап доозарын хүлээнген.

МТС коллективи күрүнеге тараа белеткелиниң планын сентябрь 20-ге чедир доозар, октябрь 1-ге чедир тараа культураларын бүрүн ажаап алыр дээш күжениишкинниг ажылдаарын хүлээнген.

Күш-ажылчы чедиишкиннер-биле харыылаар бис

Автотрестиң Төп автосептелге мастерскаязының ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери партияның ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында дыңнадыгны улуг өөрүшкүлүг медээ кылдыр хүлээп алган.

СЭКП ТК-ның Пленумунуң доктаалын чугаалажып көөрүнге тураскааткан митингиге автотрестиң кол инженери эш Антышев информация кылган. Ооң соонда токарь эш Шатохин сөс алган.

— Бис партияның ам болур съездизинге күш-ажылчы чаа чедиишкиннер-биле ужуражыр бис деп чугаалаан. XXI съезд чаа планның контроль чурагайларын бадылаар. Ол болза бистиң амыдыралывыс улам байлак, улам чараш чаагай болган турарынче угланыр дээрзинге бүзүрээр мен.

Шлифовальщик Синкевич, монтажчы Вильмо, мастер Литвинов, моторист Букарин, токарь Короткова олар партияның ээлчег чок съездизин чыылдырарынга байыр чедирип, ону телептиг уткуурун хүлээнгеннер.

Митингиниң киржикчилери СЭКП-ниң XXI съездизинге чедиишкинниг ужуражыры-биле күш-ажылчы чедиишкиннерин көвүдедирин, бо чылдың планын хуусаазындан он хонук эрте доозарын, январьның онаалдазын ажыр күүседирин бир эп-сеткилдиг шиитпирлээн.

Төрээн чурт улам-на чечектелзин

Кызылдың коммунал ажыл-агый чериниң болгаш чаагайжыдылга конторазының ажылчыннары болгаш албан-хаакчылары боттарының митингизинге СЭКП ТК-ның Пленумунуң XXI съездини чыылдырар дугайында доктаалын чугаалашкан.

— СЭКП-ниң XX съездизиниң шиитпирлери бистиң чуртта экономиканың болгаш культураның хөгжүлдезинге төөгүлүг ужур-дузалыг болган деп эш Гапонов чугаалаан. СЭКП-ниң XXI съездизи чаа программаны төлевилээр. Ону амыдыралга боттандырары бистерниң улам-на дүрген темпилиг бурунгаар хөгжүүрүвүске дузалаар.

Митингиниң киржикчилери чуртталга фондузунуң болгаш коммунал албан черлериниң септелгезин сентябрьның төнчүзүнге чедир доозар, бистиң хоорайывысты культурлуг болгаш чаагайжыттынган хевирге чедирер деп хүлээлге алган.

Коммунистерниң үнү

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. (**Телефон-биле**). Барыын-Хемчик районнуң ажылчы чоннары СЭКП-ниң XXI съездизин чыылдырар дугайында медээни улуг сорук кириишкин-биле хүлээп алганнар.

СЭКП райкомунуң бирги секретары эш Пахомов СЭКП ТК-ның Пленумунуң түңнелдери болгаш районнуң партия организациязының сорулгаларының дугайында илеткелди районнуң партия активиниң хуралынга кылып берген. Партияның ам болур XXI съездизинге уткуштур чоннуң күш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрлүүшкүнүн улам сорук кирип деткиири районнуң партия организациязының чугула сорулгазы болуп турарын илеткелчи онзалап чугаалаан.

СЭКП-ниң XX съездизиниң төөгүлүг шиитпирлерин амыдыралга боттандырбышаан, «Барлык» совхоз ажыл-агыйжы сорулгаларны чедиишкинниг шиитпирлеп турарын актив хуралы демдеглээн. Күрүнеге сүт белеткелиниң планын «Ленин оруу» колхоз ажыр күүсеткен. «Кызыл тараачын» колхоз тараа ажаап алыышкынының районнуң өске колхозтарындан шалыпкын чорудуп турар.

Бистиң Төрээн чурттувустуң чечектелиишкининиң чаа улуг программазын ажылдап кылыр СЭКП-ниң XXI съездизин чедиишкинниг уткуурунче районнуң ажылчы чоннарын партия активи кыйгырган. Күрүнеге тараа белеткелиниң планын сентябрь 20-ге, тараа культураларының ажаап алыышкынын октябрь 1-ге, мал кажааларының септелгелерин октябрь 20-ге чедир дооскан турарын хурал шиитпирлээн. Пландан ажыр күрүнеге 1500 тонна тарааны, 134 тонна сүттү киирер. Октябрь 1-ге чедир 20.000 баш хойну тарып боозадыр. Культура-чырыдылышкын албан черлерин кышка үлегерлиг белеткээр. Ол бүгү болгаш өске-даа практиктиг сорулганы амыдыралга боттандырар дээш чоннуң ортузунга масса-политиктиг ажылды улам күштелдирерин районнуң партия активи хүлээнген.

ЧАҢГЫС ЭП-СЕТКИЛДИГ ЧҮҮЛДҮГЗҮНҮҮШКҮН

Партияның ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Пленумунуң шиитпирин бистиң чурттуң бүгү улустары улуг көдүрлүүшкүн-биле уткуп турар. СЭКП Төп Комитединиң Пленумунуң шиитпирин уткаан митингилер болгаш хуралдар чер болганда эртип турар. СЭКП XXI съездизин күш-ажылчы чаа-чаа эрес-маадырлыг чедиишкиннер-биле уткуур деп шиитпирлиг сагыш-сеткил-биле долдунган ажылчы чоннар чаа-чаа социалистиг бедиткен хүлээлгелерни ап турарлар.

Москваның «Кадыыр болгаш Маска» заводунуң металлургтары бо хүннерде политиктиг болгаш күш-ажылчы улуг көдүрлүүшкүнде турарлар. СЭКП-ниң ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында шиитпирни ажылчыннар прокат станнарының болгаш мартен суугуларының чанында-даа чугаалажып турарлар. Металлургтарның күш-ажылчы чаа-чаа тиилелгелериниң дугайында дыңнадыглар цехтерден келири улам көвүдеп турар. Хөй кижилиг митингиге заводтуң алдарлыг кан эзилдирикчизи Забегаевтиң медеглээни болза:

— СЭКП XXI съездизи бистиң ажыл-агыйывыстың улам ынай өзүлдезиниң контроль чурагайларын айтыр. Бо улуг болуушкунну кандыг белек-биле уткуурул, бодунуң төрээн партиязын чүнүң-биле өөртүрүл дээр дугайын кан эзилдирикчилери, шуткукчулар болгаш харын мартен цехтиң бүгү коллективи бодап турар бис.

Бистиң бригадавыс чыл планындан дашкаар дөрт чүс бежен тонна металлды бээр деп моон мурнунда аазаан бис. Ам бистер хүлээлгевисти эде көргеш, 600 тоннаны бээр деп шиитпирлээн бис. Съездиге бистиң белээвис ол болур.

Хуралга калбак демир прокаттың цехиниң вальцовщиги септелге-механиктиг цехтиң слесарьлар бригадири Ворначев болгаш өскелер-даа чүве чугаалаан. СЭКП-ниң XXI съездизинге алдар кылдыр чыл планындан дашкаар 7 муң тонна каңны болгаш 3500 тонна чыл прокадазын бээр деп металлургтар чаңгыс үн-биле шиитпирлээннер.

Орехово-Зуева хоорайда (Москва областа) Ликинск заводту ыяш үлетпүрүнге машиналарны болгаш механизмнерни бүдүрүп үндүрерин соксатпайн тургаш, автобустар бүдүрүп үндүреринге белеткел талазы-биле ажылдарны калбартып турар. Заводтуң ажылчыннары болгаш албан-хаакчылары СЭКП-ниң ээлчег чок XXI съездизин чыылдырар дугайында дыңнадыгны улуг өөрүшкү-биле уткуп ап турарлар. СЭКП Төп Комитединиң Пленумунуң доктаалын бүдүрүлге участоктарынга изии-биле чугаалажып турар. Цехтерге съезд мурнунуң социалистиг чарыжы калбарып турар. Заводтуң коллективи Киевтиң Ленге аттыг заводунуң металлистери-биле 1958 чылдың чарыжынга алган бодунуң социалистиг хүлээлгелерин эде көрген. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн 3 хуу бедидер болгаш өзээн продукциязын бүдүрүп үндүрер талазы-биле чыл планын декабрь 5-те доозар деп шиитпирни заводтуң митингизинге хүлээп алган.

Келир 7 чылда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң контроль чурагайларын көөр СЭКП-ниң XXI съездизин чыылдырар дугайында дыңнадыгны улуг өөрүшкүлүг сеткил-биле бистер, ажылчыннар уткуп алган бис,—деп Харьковтуң хоолай заводунуң токары эш Кисляков чугаалаан. Ол билдингир, чүге дээрге партияның планы дээрге-ле бүгү улустуң планы-дыр.

Алдыы Тагилден дыңнадып турары болза, СЭКП Төп Комитединиң Пленумунуң шиитпириниң дугайында Бедик дагның кол уургайынга болган митингиге элеваторнуң сураглыг машинизи Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры эш Пестовтуң чугаалааны болза:

— Төрээн Коммунистиг партиявыстың XXI съездизинге бүдүрүлгениң участок бүрүзүнге хүн бүрүнүң даалгазын ажыр күүседип, сорук кириишкинниг күш-ажыл-биле ужуражыр бис.

Экскаваторлар машинистери эштер Усольцев, Бокуркин болгаш өскелер-даа алдарлыг дагжының саналын изии-биле деткээннер. Даг уургайының коллективи пландан дашкаар даг массаларын хүн бүрүде улам-на хөйнү бээр деп съезд мурнунуң күш-ажылчы хүлээлгезин алыр деп шиитпирлээннер.

«Магнетитовая» шахтаның коллективи чер өрүмнээр ажылдың хоочуну мастери эш Гилевтиң саналының ёзугаар, съезд мурнунуң күш-ажылчы хүлээлгезин алганнар. Ай санында пландан дашкаар 4 муң тонна руданы бээр деп чаа хүлээлгени аңаа алганнар.

«Новая» шахтаның ажылчыннары болгаш Лебяжинск рудниктиң даг уургайының механизаторлары база Алдыы Тагилдиң металлургия комбинадының даг рудниктериниң өске-даа коллективтери бедиткен хүлээлгелерни алганнар.

СЭКП-ниң XXI съездизин чыылдырар дугайында СЭКП-ниң Төп Комитединиң Пленумунуң шиитпиринге уткуштур Киргизияның үлетпүр бүдүрүлгелеринге, хову турлагларынга, бедик дагларда одарларга—чер болганда митингилер эртип турар. Ажылчыннар болгаш колхозчулар партияның политиказын изии-биле хүлээп ап турарын болгаш съездиниң ажыттынарынга күш-ажылдың чаа-чаа чедиишкиннерлиг ужуражыр дээн чүткүлүн илередип турарлар.

— Бистиң күрүневис дээрге бистиң төрээн улуг өг-бүлевис-тир, бистер, ажылчыннар, ону улам быжыг, күчүлүг кылырынга күжүвүс камнавас бис. Келир съездиге чедиишкинниг ужуражыр дээш чылдың программазын бир ай мурнап доозаалы деп бүдүрүлгениң коллективин кыйгырып тур мен. Ээлчегде ийиден эвээш эвес норманы күүседир деп сөзүм берип тур мен,— деп «Фрунзехоортудуг» трестизиниң тудуглар херекселдериниң комбинадының ажылчыны Аба Хасиев чугаалаан.

Киргизияның колхозчулары бо хүннерде партия дугайында бодал-биле сеткил хайнышкынныг ажылдап турарлар. СЭКП Төп Комитединиң Пленумунуң доктаалын байыр чедирип хүлээп албышаан, Пржевальск районнуң XX съезд аттыг колхозтуң кежигүнү Камчибек Баракановтуң чугаалааны болза:

— Партияның XXI съездизин чыылдырар дугайында шиитпирге сеткиливистиң ханызындан байыр чедирип турар бис, ынчангаш күш-ажылга чаа-чаа чедиишкиннер-биле аңаа ужуражыр бис.

Партияның ам болур съездизинге чедиишкинниг ужуражырынга белеткенип, Соңгу-Осетия АССР-ниң Кировск районнуң Ленин аттыг колхозунуң малчыннары чыл төнчүзүнге чедир 100 га ажыглалдыг чер бүрүзүнге хамаарыштыр 400 центнер сүттү алыр болгаш 4 муң хаванны эътке херегләэр кылдыр азырап семиртир деп сөзүн бергеннер.

СЭКП-ниң ам болур XXI съездизин чыылдырар дугайында дыңнадыгны Сахалинниң, Курильск ортулуктарның ажылчы чоннары чаңгыс эп-сеткилдиг хүлээп ап турарлар. Совет Төрээн чурт чечектелиишкиниң оруу-биле чайгылыш чок чоруп орарын көргеш, кижилерниң сеткил, чүрээ чоргаарланыышкын-биле долуп турар.

Мурнуу Сахалинде паровозвагон септээр заводка болган хөй кижилиг митингиге токарь Потаповтуң чугаалааны болза:

— Империалистер делегейниң чаа дайынын планнап турар үеде бистиң мерген угаанныг партиявыс тайбыңны быжыглаар дээш демисежип турар. Чоокку чеди чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйының хөгжүлдезиниң контроль чурагайларын бүгү чон таныжып чугаалашканының даразында ону партияның съездизиниң бадылаан турары Ада-чурттуң күчү-шыдалын быжыглаарының херээнге чаа салыышкын болур. Совет улус тайбың дугайын бодап, тайбың тургузукчу ажылды кылып турарынга бүгү делегей база катап улам-на бүзүрээн турзун!

Алтай 55 миллион пуд тараа дужааган

БАРНАУЛ, 12. (СЭТА). Күрүнеге 300 миллион пуд тарааны хуусаа бетинде дужаар деп сорулга-биле Алтайның тараажылары СЭКП-ниң ам болур XXI съездизинге алдар болдуруп көдүрлүүшкүннүг ажылдап турарлар.

Бо алдарлыг хүннерде крайда база эң улуг Табунский болгаш Угловский ийи район аңгылап ажаап алыышкынны доосканнар. Сентябрьның 10-да крайда 4 миллион 600 муң гектар тараа культураларын аңгылап ажаар арга-биле кестирген. 1 миллион 100 муң ажыг га черде тавычаны бөлдүрүп, бастырган. Колхозтар болгаш совхозтар Төрээн чурттуң шыгжамырынга 55 миллион пуд кызыл-тасты урганнар.

Тарааны хуусаа бетинде дужаар талазы-биле бирги черни Ключевск районнуң ажыл-ишчилери ээлеп турар. Автомашиналарның дүн-хүн иштинде үзүк чок ажылдаарын организастап алгаш, олар күрүнеге 3 миллион ажыг пуд тарааны дужааганнар.

СЭКП-НИҢ XXI СЪЕЗДИЗИНГЕ ТӨЛЕПТИГ УЖУРАЖЫР

Күрүнеге 2 миллион пудтан эвээш эвес тарааны берээл!

Техниканы ажаап алыышкынга шын ажыглаар

Механизастаттынган шаңда

1. Бии-Хем районнуң Ленин аттыг кодээ ажыл-агый артелиниң кежигүннери бо чылын тарааны агротехниканың бүгү чурумнарын ёзугаар тараан. Тарылгаларны эки ажааганының ачызы-биле колхозчуларның күш-ажылы халас барбаан. Олар ам гектар бүрүзүнден 19—20 центнер, а чамдык участоктардан 27—28 центнер тарааны бастырып турар.

Колхозчулар дүжүт ажаап алышкынының үнелиг үезин халас эрттирбезин, бүгү дүжүттү кыска хуусаада база чидириг чокка ажаап алырын шиитпирлээн.

Сентябрьның бир караңгы дүнези. Ажаап алышкын техниказының оттары Шивилиг ховузунда чырып, күчүлүг комбайннарның фараларының чырыы караңгы дүннү үзе кирип турган ышкаш сагындырар. Моторларның даажы дүнеки ыржымны ында-мында үреп турган. Колхозтуң шаңынга онза хөлзээзинниг турган. Тараа чүдүрген автомашиналар удаа-дараалаштыр шуужуп кээп тургулаан. МТС-тен садып алган хөй техника каракка илдең көстүп турар. Бүгү механизастаашкынны «ДПЭС» деп электростанция хөделдирип турар. Ооң үзүктел чок ажылын колхозтуң механиги Кара-оол Дажы мергежилдиг хандырып турар.

Авточүдүрүкчү тарааны зернопультаже дүрген октап бээрге арыглаттынган тараа оон үзүктел чок шуужуп турар (Чурук № 1).

Шаңда ийи тараа кургадыкчызын тургускан. Оларның дүн-хүн иштинде эрттирикчи аргазы 40 тонна ажыг (Чурук № 2). Ол болза 2 муң тонна эки шынарлыг тарааны күрүнеге садар деп алган хүлээлгезин күүседир арганы колхозчуларга берип турар.

Колхозтуң агроному А. К. Кунаев үргүлчү-ле комбайннарда болгаш шаңда турар. Чаңгыс-даа аар-саар чүве ооң хайгааралындан дашкаар барбас. Ол ам тараа арыглаар «ОВС-10» деп машинада чедип келген, тараа арыглаашкынының шынарын хынап тур (Чурук № 3).

Бии-Хемде

Бии-Хем районнуң колхозтары болгаш «Өөк» совхозу сөөлгү беш хонуктуң дургузунда дүжүт ажаап алышкынын болгаш мал чеми белеткээриниң темпизин бедиткен.

Сиген белетээриниң планын сентябрь 10-да район 101,5 хуу, силос салыышкынының планын 99,2 хуу күүсеткен. Дүжүт ажаап алышкынының ниити планын 50 хуу күүсеткен. Күрүнеге тараа белеткээриниң планын 74,3 хуу күүсеткен. Чамдык колхозтар күрүнеге тараа белеткээриниң планын шагда күүсеткен болгаш ам пландан дашкаар садып турар. Ленин аттыг колхоз пландан дашкаар 700 тонна, «Искра» 210 тонна, «Тиилелге» 120 тонна тарааны пландан ажыр дужааган. «Кызыл Тараачын» колхоз күрүнеге тараа белеткээриниң планын күүседир чыгап турар.

Район күрүнеге тараа белеткээриниң темпизин эрткен недельде ниитизи-биле 24,4 хуу дүргедеткен.

«Кызыл сылдыс» колхозтуң комбайнери Александр Борисов, ооң комбайнын сөөртүп турар тракторист Александр Резанов олар ийи хүлчегде 50 гектар кызыл-тасты, ол-ла колхозтуң комбайнери Мааддыы Биче-оол, тракторист Маады Сымчаан 40 гектар черниң кызыл-тазын ажаап ап турар. Ол ышкаш «Искра» колхозтуң комбайнери Иван Кузьмин, трактористи Михаил Ильиченко үш хонуктуң иштинде 85 гектар черниң тараазын ажааган. Ындыг мурнакчылар өске-даа колхозтарда болгаш «Өөк» совхозта хөй.

Дүжүт ажаап алышкынының талазы-биле «Халын», «Кызыл Сылдыс» колхозтар болгаш «Өөк» совхоз элээн хожудап турар деп чүвени айтыр херек.

Күш-хүннеринге тарааны-даа, акшаны-даа ап турар

Каа-Хем районнуң «Октябрь 30 чылы» колхозунуң ажыл-ишчилери дүжүт ажаап алышкынын чедиишкинниг чорутпушаан, күрүнеге тараа белеткеп киирериниң планын шагда-ла күүсеткен. Олар пландан ажыр 30 муң пуд тарааны күрүнеге садар деп хүлээлге алгаш ооң хөй кезиин киирген.

Баштаар чер июльда колхозчуларның күш-хүннериниң төлевиринге баштайгы авансы-биле 140 тонна тарааны берген, бир күш-хүнүнге 1 кг 500 грамм тараа онаашкан. Баштайгы авансы-биле эш Коногоров 3 тонна 600 кг, эш Тараа-Дондуп—2 тонна 672 кг, эш Сымчаан—2036 кг, эш Өдекей—2200 кг тарааны алганнар. Күш-хүнүнге 4 рубльден эвээш эвес акша онаажып турар. Колхозчулар июль ай иштинде бир күш-хүнүнге 2 рубль ажылдап алганнар. Олар бажын херекселдерин, радиоприемниктерни өске-даа чүүлдерни боттарының хереглээни-биле садып алыр деп турар.

Г. КИМЕЙ.

Хову турлагларында колхозчуларның күш-ажылын багай организастаан

Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге» колхозу күрүнеге тараа садып дужаар планын сентябрь 5-те 102 хуу күүсеткеш, ам пландан ажыр 300 тонна тараа садар дээн хүлээлгезин күүседип турар. Күрүне мурнунга бирги хүлээлгезин күүсетпишаан, артель колхозчуларның бир күш-хүнүнге 1 килограмм тарааны баштайгы авансыга тывыскан.

Чаа-Хөл МТС-тиң ол колхозта ажылдап турар комбайнерлери Шактар, Попов олар техниканы бедик бүдүрүкчүлүг ажыглап, ажыл нормазын 100—150 хуу чедир күүседип турарлар. Чаа-Хөл ортумак школаның үстүкү класстарының өөреникчилери болгаш Кызылдың башкы институдунуң студентилери колхозтуң дүжүт ажаап алышкынынга улуг дузаны чедирип турарын демдеглезе чогуур.

Колхозтуң хову турлагларында бо чылын ийи ниити чуртталга бажыңнарын туткан. Көргүзүг самбыразы, агитплакат доктаамал үнүп, солун номчулгазы болуп турар. Колхозтуң почтачызы эш Т. Балчый ховунуң ажыл-ишчилеринге солуннарны ийи хонгаш-ла чедирип турар.

Ооң-биле чергелештир дүжүт ажаап алышкынында бар четпестерни демдеглээри чугула. Колхоз тарааны аңгылап ажаап алырының планын күүсетпээн. Колхоз баштаар чери болгаш агроном эш Сундуй-оол 70 га чиңге-тарааны аңгылап ажаап алырын бодавайн-даа турда, райондан келген тускай комиссияның киржилгези-биле ол тараа аңгылап ажааттынган. Колхозтуң ховуларында 9 чедир комбайннар ажылдап турза-даа, 500 ажыг га бышкан тараалар сыпта турбушаан. Ам ол тараалар эртtир быжып, сыптары ыргайып, чеми тоглап эгелээн. Комбайнер Дакпайның № 9 комбайны Терезин бригадазынга келгеш, чүгле ийи хүн мөлдүк-калдык ажылдааш, бо хүннерге чедир септелгеде туруп берген.

Колхоз баштаар чериниң даргазы эш Кавва-Сарыг, хову бригадазының бригадири эш Балчый дүжүт ажаап алышкынында ажылдап турар кижилерниң аъш-чем хандырылгазынче үргүлчүнүң кичээнгейин салбайн турарындан чамдыкта бо талазы-биле хиренлиг апаар тарылгалар бар. Колхозта партия эге организациязының секретары эш Сүктер бо хүннерге чедир хову бригадазынга чаңгыс катап көзүлген.

Хову турлагларында ажылдап турар колхозчуларның ортузунга күш-ажылды багай организастаан. Өөреникчилер болгаш студентилер боттарының өөредилгезинден тудап, колхозтуң шаңнарында ак-сеткилдиг ажылдап турда, а колхозчуларның чамдызы аалдарынче чанар, ажыл үезинде арагалаар чоруктарны болдуруп турар. Тараа складында тараа дужаап турар колхозчулар Алдын-оол, Бавуу, колхозтуң тудуг бригадазының бригадири Шалган, склад эргелекчизи Чигден, коммунист Күске оларны арагалаар талазы-биле борта адап болур. Ажылдың изиг-түлүк үезинде бригадир эш Балчый колхоз суурунга кээп 3—4 хонукта анаа чоруп турарын кижи кайгаар.

Мындыг сандаргай байдалды доп-дораан эдип, кижи бүрүзүнүң харысалгазын бедидери, ажаап алышкын ажылын дүн-хүн чок организастаары чугула.

И. МААДЫР-ООЛ.

Тараа, сиген шөлдеринде

Эрзин районнуң төвүнде албан черлериниң ажылдакчылары, школачылар, ыдаңгыя эмчилер 80 ажыг кижи «Мөрен» колхозтуң Баян-Кол деп черде 40 гектар суладын 3 хүн иштинде кезип, ажаап бергеннер. Оон аңгыда колхоз даргазы эш Айдын-оолга удурткан 40 кижи составтыг бригада 30 гектар суланы кезип ажааган, бир гектардан ортумаа-биле 14 центнер дүжүт алдынган. Бо бригада Сыын-Мыйыста 2 муң хөпээн сигенни сөөртүп сарааттаан.

Комбайнер эш Күнчүй суур чоогунда 40 гектар арбайның ажаап алышкынын чорудa берген. Эш Аракчааның удурткан бригадазы Дазыргайда суланы ажаап эгелээн. Аът машиназы-биле тараа кезип турар эш Хүлер хүнде нормазын 150 хуу күүседип турар. Колхозта чеди чыл школазының башкылары болгаш өөреникчилери 15 гектар кукурузаны силостаан, ооң деңзизи 32 тонна болган.

Ш. СЕРЭЭДАР.

Техниканы анаа тургуспас

Улуг-Хем районнуң «X Улуг хурал» колхозунуң № 2 хову бригадазынга бир комбайн август 26-дан сентябрь 9-ка чедир чүгле 60 га тараа кескен. Ооң чылдагааны үргүлчү үрелип турарында. Ыландыя август 28—29 хүннеринде үрелгеш анаа турган. Сентябрь 7—8 хүннеринде база анаа турган. Оон ыңай аар-саар үрелиишкин болуп, анаа шак, минута эрттирери хүн бүрү болуп турар. № 1 бригадада бир комбайн база үргүлчү үрелип турар.

Бо ийи комбайннарның онаашкан тарааларын хоор-сарыг кылдыр быжа берген. Техниканың анаа туруушкунун болдурбазының шиитпирлиг хемчээн алза чогуур.

И. ОЙДУП-ООЛ.

ЧЕДИИШКИННЕРНИ БЫЖЫГЛААР, ЧЕТПЕСТЕРНИ УЗУТКААР

Бии-Хем районнуң кодээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилериниң кыйгырыынга харылавышаан, Каа-Хем районнуң «Коммунизмче орук» колхозунуң колхозчулары болгаш механизаторлары күрүнеге пландан ажыр 700 тонна тарааны садар, 2880 гектар тараа культураларының 2000 гектарын аңгылап ажаап алыр болгаш ажаап алышкынны кыска хуусаада чорударын боттарынга хүлээнгеннер.

Арбайның гектар бүрүзүнден 30 центнерни, кызыл-тастан 20—25 центнерни ап турар бедик дүжүттүг болгаш колхозтуң бодунуң садып алганы четчир санныг техниканың барын ап көөрге, үстүнде хүлээлгени күүседип болурунуң аргазы бүрүн бар.

Комбайнер Н. Зайцев, тракторист М. Еспиов дүжүт ажаап алышкынының эгезинде «С-6» комбайнны эде дерээш, 9 ажыл хүннеринде 153 гектар тарааны тавычалай кескен. Комбайнер Ф. Долгановтуң агрегады оон база тудавайн, 6 ажыл хүннеринде 107,9 гектарны кескен. Комбайнер Д. Мурыгинниң агрегады 5 ажыл хүннеринде 119 гектарны ажааган, ооң 52 гектарын аңгылап ажааган. Бо агрегаттар эртен 6 шактан эгелеп техниктиг ажаалгазын кылгаш, 8—9 шактардан дүнениниң 12—2 шактарга чедир ажаап алышкынны чорудуп турар. Дүштеки чем үезинде техниктиг көрүлдени кылыр, кывар-чаар чүүлдерни кудуп алыр болгаш биче дыштанылга чорудар.

Сентябрь 3-те Долгановтуң агрегады 14 шак дургузунда 34 га чиңге-тарааны, Мурыгинниң агрегады 30 ганы тавычалай кезип, бедик көргүзүгнү чедип алганнар. Боду чоруур комбайнның башкарыкчызы эш Степанов хүнде 8 ганың орнунга 10—12 га чедир кезип база эки көргүзүглүг болуп турар.

Чаъс-бораң болганчок болуп турза-даа, механизаторларның саат чок ажылдап турарының ачызы-биле колхоз 1300 ажыг га тараа культураларын ажаап алыр аргалыг болган.

Дүжүт ажаап алышкынынга Кызылдан келген эштер улуг дузаны көргүзүп турар. Комбайнның хааржаандан тараа чүдүреринге уруглар Вера Гладышева (кодээ ажыл-агый техникумундан), Антонина Козлова (Кызылдың бирги чыык АТК-зындан) олар хүн бүрүнүң доктааткан нормазын 150—170 хуу күүседип турарлар. Кызылдан келген Н. Новиков, В. Ахметзинов, Ш. Шарап, И. Чичкин олар хүнде клейтонга 100 центнерни арыглаар турган, 170 центнер чедирип турарлар.

Бир эвес артельдиң удуртукчулары, ооң даргазы эш Киселев, парторганизация секретары эш Фоменко дүжүт ажаап алышкынының болгаш тараа дужаалдазының талазы-биле бүгү организастыг ажылды өйшээнда чоруткан болза, колхозчуларның болгаш механизаторларның чедиишкиннери моон канчап-даа артык болур турган ийик. Олар сес кырынга тарааларны аңгылаш ажаап алырының талазында, а херек кырында ындыг эвес. Кожуглут 7 комбайннарның чүгле чаңгызын аңгылап ажаап алышкынга эде дерээш ажылдадып турарын маңаа чугаалаарга-ла четчир. Ол комбайнны дерип алганы шынарлыг эвес болганындан кескен тараа ооң мурнуву дугуюнун изинге дүжүп, ыландыя чаъс соонда черге дүже бээр. Ынчалза-даа эш Киселев-даа, колхозтуң агроному эш Сарапулов-даа аңгылап ажаап алышкынны шынарлыг чорударының хемчээн алырынче сагыш салбайн турарлар. Ам колхозта 3 лафеттиг жаткаларның чүгле чаңгызы ажылдап турар. «Трактор чок-тур»—деп эш Киселев чугаалап турда-ла Сарголда ийиги бригаданың коданында «ДТ-54» трактор ажыл чок турар чүүл бар. Ында 3 подборщиктерниң чүгле бирээзи ажылдап турар, а өскелериниң чылдагааны билдинмес.

Тарааның чидирии база болдуруп турар. Чижээ, комбайнер Максимов кызыл-тасты өрүледир кескениңден ужуп чыдыпкан тараалар бестинмейн артып калгылаан.

Улуг күш үнер ажылдарны механизастаарынче кичээнгей салдынмаан. Сарголда шаңда тарааны арыглаарын, ону дүжүрерин, чүдүрерин хол-биле чорудуп турар, а чаңгыс авточүдүрүкчү бар-даа болза ол чедишпес.

Артельдиң баштаар чери болгаш парторганизация чедиишкиннерни быжыглаары, ажаап алышкынны болгаш тараа дужаалдазын шаптыктап турар четпестерни узуткаары эргежок чугула.

Н. ПЛЯСОВСКИХ.

КҮРҮНЕГЕ 10 МУҢ ЦЕНТНЕР ТАРААНЫ БЭЭР

Бии-Хем районнуң «Тиилелге» кодээ ажыл-агый артелиниң кежигүннери күрүнеге тараа садарының планын сентябрьның 8-те хуусаа бетинде 101 хуу күүседип, 5750 центнер тарааны күрүнеге сатканын колхоз баштаар чери болгаш партия организациязы рапорттаан.

Артельдиң кежигүннери боттарының аргаларын санап көргеш, СЭКП-ниң XXI съездизин төлептиг уткуур дээш 4250 центнер эки шынарлыг тарааны немей садарын болгаш күрүнеге тараа садарын 10 муң центнер чедирерин шиитпирлээн.

Тараа сөөрттүр машинаны саадатпас

Чаа-Хөл районнуң Ленин аттыг колхозунуң тараалары орайтап бышканы-биле ажаап алышкын озалдаан ужурунда ажылдың темпизин дүргедедип, мурнаан колхозтарның деңнелинге чедер арга хемчег алыр ужурлуг турбуже, херек кырында ажыл кончуг организастыг эвес чорup турар.

Улуг-Хову бригадазынга ажылдаар чогуур 95 кижиниң 30-ни сиген белеткелинде, 40-ни дүжүт ажаап алышкынында ажылдап, а арткан 25 кижи ажылдавайн турар. Бригадада күш-ажылды багай организастаан, кижилер кежээ аалдарынче чангаш, эртен орайтап келир, ооң чаңгыс чижээн көргүзерге, сентябрь 4-түң кежээзинде бригаданың бүгү составы чанып чоруй барган. Ооң даартазында эртенгиниң 8 шакта тараа чүдүрер үш автомашиналар шаңга кээрге, таңныылдан өске тараа чүдүрер кым-даа чок болган. Учетчик Ортун-оол-даа, шаң эргелекчизи Суваң-оол-даа чок болган. Ооң чылдагаанындан ол машиналар ийи шак иштинде анаа турганнар.

Бир эвес шаңга ажылды бо хевээр тургузар болза, дүжүт ажаап алышкынны болгаш күрүнеге тараа белеткели онза хожудаар.

Шаңга ажылды эки организастаар болгаш тараа сөөрттүр машиналарны чаңгыс минутада-даа анаа тургуспазының хемчээн алыры неттиниип турар.

Х. КУНГАА.

Механизастаттынган шаңда

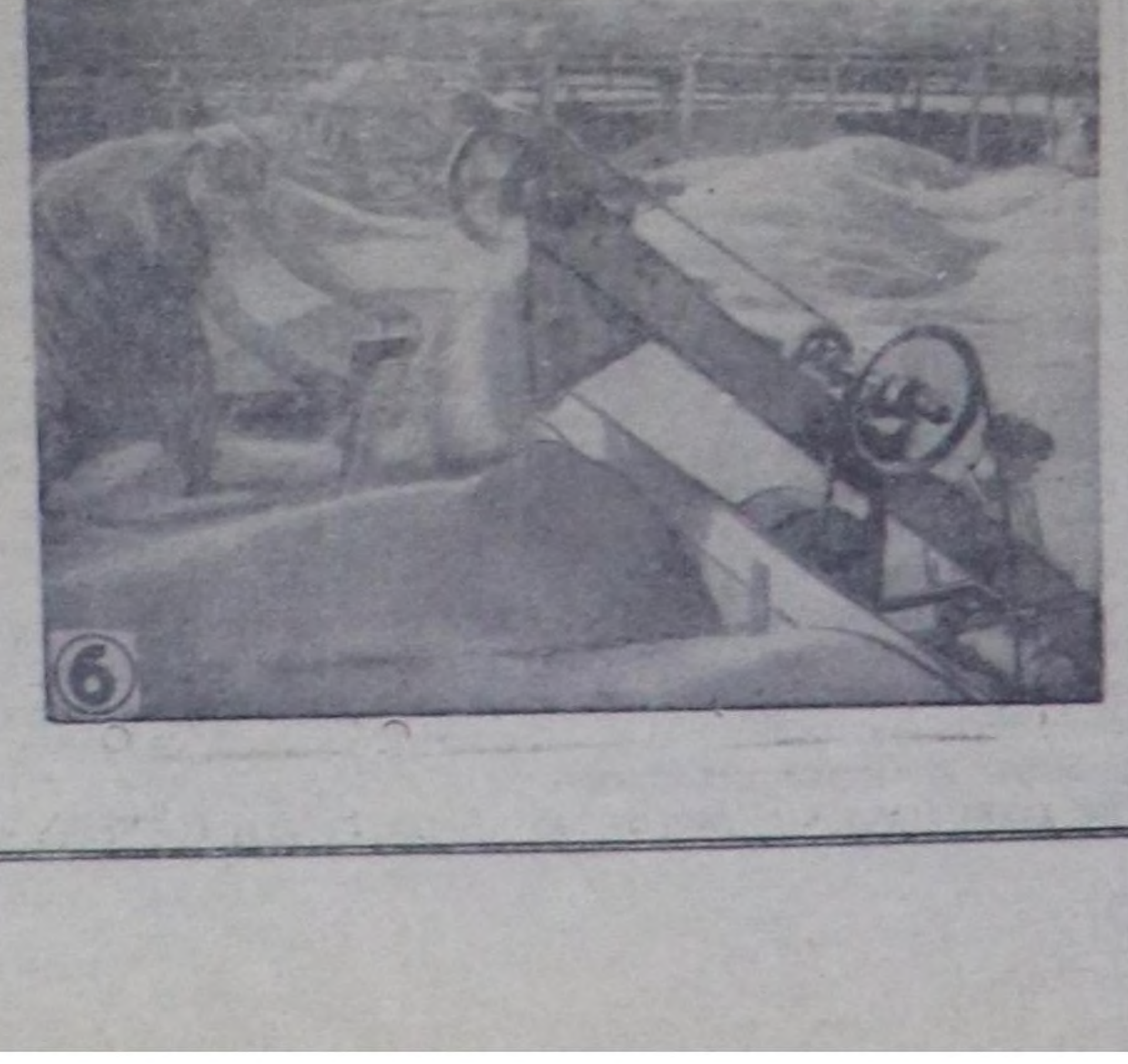

2. Комбайнерлерниң, трактористерниң болгаш лафеттиг жаткаларының машинистериниң үзүктел чок ажылын хандырар дээш колхоз оларга дүштеки чемни оларның ажылдап турар черинге чедирип бээрин организастаан (Чурук № 4—ийи комбайнга штурвальщиктиң хүлээлгезин күүсетпишаан, чааскаан ажылдаар күзелин илереткен, комбайнер эш Нугистиң комбайн агрегадынга повар чем эккеп турары). А ол мындыг янзылыг болдунган: ажаап алышкын эгелээнде колхозка комбайнерлер чедишпейн баарга эш Нугис колхозтуң удуртукчулары-биле сүмележкеш, ийи комбайнга чааскаан ажылдаарын дугурушкан. Эгезинде таарымча чок чүүлдер турган болза-даа, ол бүгү ам узуткаттынган болгаш ийи комбайнның агрегады 45—50 гектар тарааны кестирип турар.

Үстүнде чугаалаан ийи комбайнның кескен тараазын Бии-Хем СТС-тиң чолаачызы эш И. Зайцев сөөрттүп турар.

— Бо чолаачы-биле ажылдап черле болур. Чүге дээрге тараа сөөрттүр машина чок болган дээш комбайн анаа туруптар чаңгыс-даа таварылга биске болбаан деп комбайнер Нугис чугаалап турар (Чурук № 5).

Колхозтуң шаңында Кызылдың кодээ ажыл-агый техникумунуң ветеринария салбырының дөрткү курузунуң өөреникчилери болгаш Тураннның мал ажыл-агыйының ажылдакчылары ажылдап турар. Олар шуптузу оларга дааскан кандыг-даа ажылды ак-сеткилдиг күүседип турар (Чурук № 6—тарааны авточүдүрүкчү-биле машина кузовунче чүдүрүп каан соонда Екатерина Вальшевская ук тарааны дескилеп турары).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

ХЕРЭЭЖЕННЕРНИҢ РАЙОН ХУРАЛЫ

«Ажыл-агый, культура тургузуушкунунга херээженнерниң киржилгезиниң дугайында» айтырыгны Барыын-Хемчик районнуң херээженнер хуралы чугаалашкан. Ол талазы-биле илеткелди СЭКП райкомун[illegible] секретары эш Талганчик кылган.

Районнуң бүдүрүлге черлеринде 204, колхозтарында 1115, улус өөредилгезиниң шугумунда 176 херээженнер ажылдап турар. Ажыл-агыйның херээженнер киришпейн турар ындыг участогу районда чок.

Колхозтарның сүт-бараан фермаларының ажылдакчылары колдуунда-ла херээженнер. Олар инектерден хөй сүт саалдазы дээш идепкейлиг демиселчилер болуп келгеннер. Ооң ачызында районга сүт саалдазының хемчээли эрткен чылдыындан 25 хуу өзүлделиг болган. «Большевик» колхозтуң сүт-бараан фермалары болгаш «ВЛКСМ-ниң 30 чылы» колхозтуң № 2 сүт-бараан фермазы фермалар аразында социалистиг чарыштың мурнакчылары болу берги[illegible]ен. Саанчылардан Сыртык—1347, Чеченмаа—1100 («ВЛКСМ 30 чылы») литр, а Донгак, Дабыр олар 1050—1200 литр («Большевик») сүттү сагганнар. Шак ындыг мурнакчы саанчыларның саны дыка өскен. Сүт саалдазының талазы-биле мурнакчы көргүзүглери дээш СЭКП обкомунуң, облкүүскомнуң болгаш ВЛКСМ обкомунуң шилчипир Кызыл тугун бо районнуң ап турары ынчангаш аңаа-ла бир таварылга эвес болуп турарын илеткелчи демдеглээн.

«Ленин оруу», «Совет Тываның 5 чылы», «Кызыл тараачын» колхозтарның херээженнери тудуг ажылынга идепкейлиг киржип келгеннер. Кызыл-Мажалык МТС-тиң тракторизи эш Бора-кыс эр кижилер-биле бир дөмей ажылдап, трактор ажылының чыл планын ажыр күүсеткен.

Эрги-Барлык, Аксы-Барлык көдээ Советтерде херээженнер чөвүлелдери (даргалары Дагбы, Куулар) элээн эки ажылдап турарын хурал демдеглээн.

Маңаа холбаштыр херээженнер ортузунда кижизидилгелиг ажылдың четпестерин хуралдың киржикчилери шыңгыы шүгүмчүлеп турганнар. Күш-ажыл кылып шыдаар колхозчу херээженнерден 398 кижи колхоз бүдүрүлгезинге шуут киришпээн болгаш ажылдап турарларның хөй кезии күш-хүнүнүң минимумун чедир күүсетпээн.

Чаш уругларлыг иелерниң ажылдарынга таарымчалыг байдалдар тургустунмайн турар. Яслилер доктаамал эвес ажылдап келген, СЭКП райкомунуң херээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизи (эргелекчизи турган эш Хорбии) четпес ажылдап, херээженнер ортузунга тускайлап чорудар ажылдарны дыка кошкаткан турган.

Ол бүгү болгаш өске-даа четпестерни узуткаарының практиктиг айтырыгларын, херээженнерниң улус ажыл-агыйынга болгаш культура хөгжүлдезинге киржилгезин улам күштелдирер хемчеглерни хурал тодаргай чугаалашкан.

М. ОНДАР-ООЛ.

Коммунистерниң харыысалгазын бедидер

Машина-орук станциязында партия организациязы (секретары эш Будрин) орук тудуунуң талазы-биле планныг онаалгаларны күүседир дээш эрткен чылдың дургузунда чамдык ажылдарны чорудкан деп чүвени отчеттуг хурал көргүскен.

Алды айларның дургузунда тудуг планын МОС күүсеткен. Ажылчыннарның болгаш албан-хаакчыларның чурттаалга тудуунуң айтырыын эки шиитпирлээн. Үш квартиралыг бажың тудар турган, ам дооскаш ажыглалда киирген. Бо чылдың октябрь 25-те база ындыг бажыңны ажыглалга киирер деп турар. Септелге мастерскаязының тудуунга үндүрүп берген акша-хөреңгини долузу-биле чөп ажыглаан. Планныг онаалгаларны үргүлчү ажыр күүседип турар Иван Резанов, Петр Кобак болгаш өске-даа ол ышкаш мурнакчы кижилерниң саны көвүдеп турар.

Коммунистер бүдүрүлгеге мурнакчы ролюн көргүзүп турар. Машина-орук станциязының бүгү ажылчыннарының 10 хуузу партия кежигүннери болуп турар.

— Чаа кылган пилорамага ажыл шулуудавайн туруп берген. Аңаа коммунист эш Москвитинни тургускан бис. Бир неделя эрткен соонда ажыл экижээн.

Бистиң партийжи-организакчы ажылывыста четпестер хөй. Бистер, коммунистер, кижилерни өөретпейн турар бис. Бистерниң аравыстан кижи бүрүзү бодунуң харыысалгазын бедитпейн турар. Партия хуралдарын белеткел чокка эрттирип турар бис, чамдык хуралдарның протоколдары чок. Бистиң отчет-соңгулдалыг хуралывыс безин дыка орайтап эгелээнин ап көөрге бистиң организас чок чоруувусту көргүзүп турар. Коммунистер Савельев, Редькин бо хуралга 30—40 минута хожудап келдилер.

Эштер Ензак биле Желтухин хуралдың болурун билир турган-ла командировкадан келбээннер. Коммунист эш Романов хуралга эзирик келген. Партия организациязы херекти багай эмгелеп сескелеп турар болгаш администрация чериниң ажылын контрольдаар эргезин боттандырбайн турар—деп, эш Степанов шүгүмчүлээн.

— Профэвилел организациязының ажылынга дузалажырының улуу чамдык коммунистер ооң ажылын херекке ап тоовас. Коммунист, кол инженер эш Чернышев, партия организациязының секретарының оралакчызы эш Савельев профэвилелиниң кежигүн дадывырын 5 айларда төлевээн—деп, местком даргазы эш Килин чугаалаан.

— Коммунист эш Гилев өскелерге бодунуң үлегер чижээн көргүспейн турар. Ооң удуртуп турар бригадазында кижилер арагалап турда, ол ону чажырып турар. Эш Гилев «Орукчу» деп хана солуннуң редактору болуп 2 чыл ажылдап турар. Ындыг болза-даа ол ажылын харыысалга чок көрүп турар. Ол солун бо чылын чүгле 2 катап үнген—деп, эш Будрин бодунуң илеткелинге чугаалаан.

— Ажыл-агый айтырыгларын шиитпирлээринге коллективте комсомолчу-аныяктарның ролюн эш Будрин бодунуң илеткелинге чугаалаваан. Комсомол организациязы багай ажылдаан. Чыл иштинде чүгле 4 катап хурал эрттирген. Комсомолчулар кежигүн дадывырын безин төлевейн турарлар. Комсомол организациязының секретары эш Колесникова инициативчи комсомолчу турган, көдээ ажыл-агый техникумунга комсомол комитединиң секретары тургаш, аңаа эки ажылдап турган, а маңаа келгеш багай ажылдап турар апарган. Ооң чылдагааны болза, партия эге организациязы болгаш ВЛКСМ хооркому (секретары эш Виноградова) бо комсомол организациязын уткан болгаш ооң ажылын сонуургавастаан—деп, эш Редькин чугаалаан.

Бодун бердинген, инициативчи, эрес-кашпагай кижилер комсомол организациязында хөй. Боттарының бажыңнарының чанын чаагайжыдар ажылче оларның идепкейин угландырар, клуб ажылын организастаар, олар ажылчыннарның ортузунга политиктиг ажылды чорудуп болурлар, оларның иштинде дыка хөй комсомолчулар эки агитаторлар болуп шыдаарлар болгаш пропагандистерни-даа оларның аразындан тып ап болур.

Бо-ла бүгү четпестер ында коммунистерниң идепкейлиг эвес, партийжи даалгаларны оларның харыысалга чок көөр чоруунуң түңнели болур. Бир эвес бүгү-ле ажылды партия организациязының чүгле чаңгыс секретары күүседир болза, ажыл херек моон соңгаар-даа экиживес деп чүве тодаргай.

Партия организациязының ажылының дугайында отчетту чугаалажып көргениниң түңнелинде делгереңгей шиитпирни хүлээп алган, партия организациязының ажылы дээш коммунист бүрүзүнүң ролюн болгаш харыысалгазын бедидерин шиитпирде тодаргай айыткан.

А. ПОЛЯКОВ.

Бараан хандырылгазын экижидер

Бай-Тайга районда Чинге-Каътта алдын тывыжының чери бар. Ында ажылдап турар ажылчыннарны, көдээ интеллигентилерни аъш-чем болгаш үлетпүр барааннары-биле бүрүн хандырарын райпо баштаар черинге райкүүском хүлээткен. Ынчалза-даа райпо баштаар чери аңаа аъш-чем садар ларекту тургускаш пес-таавы аймаан эккелбейн турар.

Чинге-Каъттың чурттакчылары пес-таавы, идик хеп аймаа садып алыр дээнде район төвүнче чоруп турарлар.

А. ДОНГАК.

Механизастаттынган шаңда

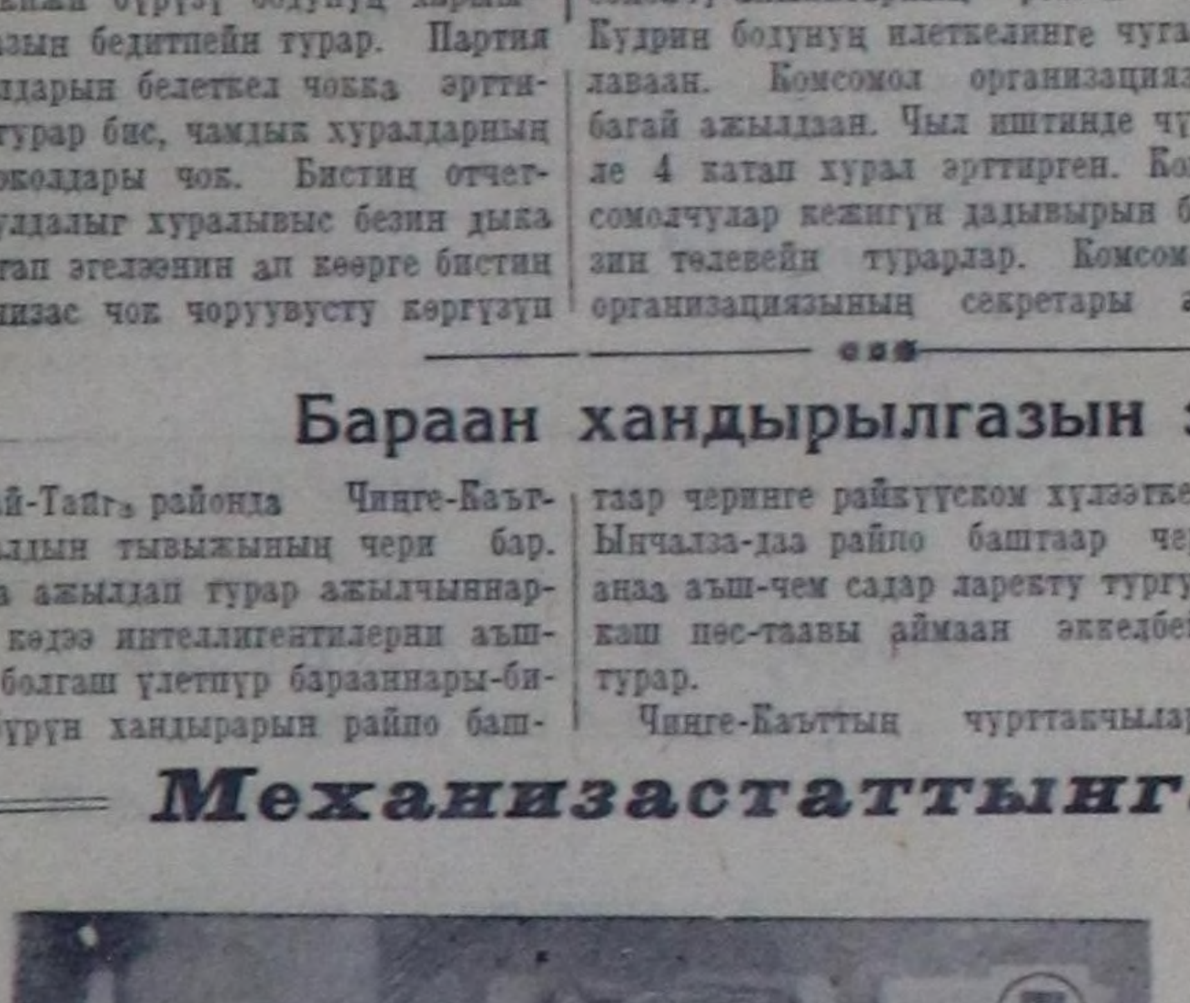

3. Культстанда чырык болгаш арыг-силиг. Ниити чурттаалга чериниң аштакчызы колхозчу Баазын Ойдупаа шалаларны үргүлчү чуп турар. Бажыңның ханаларында лозунгуларны болгаш плакаттарны аскылаан. Өрээл бүрүзүнде радио репродукторларын тургускан. Шаңда ажылдап турар ажыл-ишчилер ажылдан хостуг үезинде радио дыңнаар болгаш солуннар номчуур аргалыг. Тарлаг клувунуң эргелекчизи Валентина Перфильева культстанда чурттап, агитхуудусту доктаамал үндүрүп турар (Чурук № 7). Ол чоокта чаа өңнүг хана солунун үндүрген, ол солунну киномеханик эш Михайлов экранга көргүскен. Эш Перфильева чүгле агитхуудустар болгаш хана солуну үндүрери-биле кызыгаарлаттынмайн, хостуг үелеринде шаңда ажыл-ишчилер-биле кады ажылдап, тарааны арыглап база машиналарга чүдүрүп турар.

Ажыл-ишчилер хүннүң-не чаа киночуруктар көөр аргалыг. Ол дугайында киномеханик эш Яков Михайлов сагыш салып турар (Чурук № 8). Ол ажыл чок аңаа олурбайн турар. Я. Михайлов кежээ кино көргүзүп, а хүндүс шаңда моторчстеп ажылдап турар.

Фотолар болгаш сөзү
В. Лутковтуу.

Планын күүсеткен

ИИЙ-ТАЛ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районнуң Жданов аттыг көдээ ажыл-агый артели мал чеми белеткээр планын күүсеткен. Сиген планын 103 хуу азы 1033 тонна, силос салыр планын 126 хуу азы 1626 тонна кылдыр күүсеткен.

Колхозта мал чеминиң белеткели үргүлчүлеп турар.

* * *

БАЯН-КОЛ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районнуң «Х Улуг хурал» колхозунуң сигенчилери сентябрьның баштайгы 10 хонуунда сиген планын 104 хуу күүсеткен. Колхозтуң сиген бригадаларында болгаш мал фермаларының аңгы-аңгы малчыннарында мал чемнериниң курлавырларын тургузары-биле сиген белеткели үргүлчүлеп турар.

Сиген талазы-биле байдал колхозта чүгээр эки тургустунза-даа силос салыышкыны чаа-ла 40 хуу болуп турар. Чинге тараа саванындан болгаш кукурузадан силос салып турар планны күүседир дээш колхоз баштаар чери хемчеглерни ап эгелээн.

Хойжунун чедиишкини

Бай-Тайга районнуң «Малчын» колхозунуң хойжузу эш С. Айыыш ниитиниң мал ажылын хөгжүдери дээш кызымак ажылдап турар. Ол бодунуң кужу-биле эрткен чылын 200 хой кирер кажааны туткан. Хойжу 1958 чылда төрээн 386 хойдан 389 хураганны алган болгаш хой бүрүзүнден 2 кг дүктү кыргаан.

Ол 8 тонна сигенни белеткээр турган 10 тоннаны белеткээн, кыштаанга чаш малдың кажаазын тудуп алыр деп хүлээнген. Ооң ажаалгазында хойлар чайгы, күскү одарладыышкынында эки семирээн.

С. ТОЙЛУ.

КЛУБ АЖЫЛДАВАСТААН

Чөөн-Хемчик районнуң Чыраа-Бажы суурда көдээ клубту септээр дээнден бээр 4 ай ашкан. Ынчалзажок бо үениң иштинде чүнү-даа кылбаан болгаш хаалгылыг турган. Ында кандыг-даа культура-массалыг ажылдар чорувайн турар. Клубтуң дериг херекселдери үрелип сандараан.

А. МОНГУШ.

Тожу районнуң «Май 1-зи» колхозунуң Чалынчарда сүт-бараан фермазының саанчызы Кол Чашпаак фермада дээре саанчыларның бирээзинге санадып турар. 1958 чылдың бирги чартыында бодунга бижиглээн 11 инектериниң инек бүрүзүнден ол 900 литр сүттү саап алган.
Чурукта: Кол Чашпаак.
Фото В. Антоновтуу.

Чурукта: Тожу районнуң «Совет Тыва» колхозунуң Адыр-кежигде колхоз төвүнүң ниити хевири.
Фото В. Антоновтуу.

Мал ажылының чамдык көргүзүглери

Тес-Хем районнуң көдээ ажыл-агый артельдери болгаш МТС ниитиниң мал ажылын хөгжүдери дээш элээн хемчеглерни ап келген. Хойнуң баш санын өстүрериниң планы 102,5 хуу, өшкүнүң—103,2 хуу, тевениң—117,7 хуу күүсеттинген. Колхозтар күрүнеге сүт дужаарының планын 104,7 хуу, дүктүүн—101,4 хуу, эъттиин—91,8 хуу күүсеткеннер. Мал продуктуларын күрүнеге белеткеп киирери үргүлчүлеп турар.

«Ак-Эрик» колхоз (даргазы эш Чаламба) сүт белеткеп киирериниң планын 114,3 хуу, дүктүүн—102 хуу, эъттиин—98,8 хуу күүседип, районнуң колхозтарында дээре черни ээлеп турар. Хой агарлаашкынының талазы-биле бо артель өске колхозтарны мурнаан. Ындыг-даа болза, мал ажылында четпестерни демдеглевейн барып болбас. Колхозтар мал чемнерин белеткээриниң планын ам-даа күүсетпээннер. Моон чылдагааны ону чогуур үезинде күүседип болурунуң бүгү болдунар аргаларын ажыглап шыдаваанында. МТС техниканың септелгезинче шыңгыы кичээңгей салбайн турарындан септелгениң шынары куду болуп турар. Ынчангаш сиген, силос белеткеп турар ажылдың үезинде техниканың үрелир чоруу эвээш эвес таварышкан.

Бистиң районда чер ажылы сайзыраваан. Ынчангаш ооң орулгазы кончуг эвээш кирип турар. Колхозтар үрезиннерни безин чыл бүрүде өске районнардан сөөртүп ап турар, аңаа хөй чарыгдал үнген. Бистиң байдалывыска малдың чем-суурун тургузарының база бир чугула чүүлү—хөй чылда болгаш чаңгыс чылда үнер сигеннерниң тарылгазын калбартыры, ооң үнүш-дүжүүн бедидери болур. Малга быжыг чем-суурну тургузарын чедип алыр болза, ниитиниң малының баш саны көвүдээр болгаш продуктулуу бедиир. Оортан колхозтарның орулгазы көвүдээр болгаш колхозчуларның күш-хүннеринге алыр ажыы хөй болур.

Колхозтарның чыл отчёттарындан ап көөрге, орулганың 70—80 хуузу мал ажылындан кирип турар. Ынчангаш ниитиниң мал ажылын ылангыя хой ажылын хөгжүдери бистиң районга чугула айтырыг болур. Колхозтарның мал одарлары четчир. Ындыг-даа болза, кышкы үеде малга, ылангыя инекке одар талазы-биле түр үениң бергедээшкиннери таваржып турар. Ооң чайлаары дээш бүгү-ле хемчеглерни алыр апаар. Колхозтарның баштаар черлериниң болгаш малчыннарның, мал ажылының тускай эртемниглериниң ам сорулгазы болза, кышка бүгү-ле белеткелдерни дүрген доозары болур.

О. ПАПЫН.

Чер болгандан

«Элегес» совхозтуң коллективи мал чеми белеткээр ажылды уламна калбартып турар. Эки шыгжаттынган силостуң ылаңгыя кышкы үеде малга хоолузу дыка бедик. Совхоз сөөлгү хүннерге чедир 7 муң ажыг (ооң иштинде кукурузадан 1730) тонна силос белеткээн.

Ажылчын күжүн болгаш техниканы, ылаңгыя силос комбайннарын, сөөртүлгеге автомашиналарны чөп ажыглап турар. Ол ышкаш амгы кичээнгейни кыштаглар септээринче, ферма тудугларын улам калбартырынче база угландырган.

* * *

Тес-Хем районнуң Самагалдай суурда албан организация черлериниң коллективтери колхозтарга шеф ажылын үргүлчү чорудуп турар. Ылангыя августуң сөөлгү ийи хүннеринде ажылдар организастыг болгаш эки көргүзүглерлиг болган.

«Ак-Эрик» колхозтуң Күзег фермазынга 55 кижи 25 гектар кукурузаны хол кадыырлыг кеспишаан, ону кыштагда белеткээн 87 тоннаның онгарынга аппарып силостап берген. Ленин аттыг колхозка ажылдаан 15 кижи. безип каан зеленканы үш улуг сараат кылдыр белген.

* * *

Бөдээниң ажыл-ишчилерин, ылаңгыя колхозчу тараажыларны болгаш механизаторларны хереглелдиң чугула чүүлдери-биле хандырары кооператорларның хүлээлгези. Таңды райпозу (даргазы Панфилов) бо талазы-биле элээн хемчеглерни ап чоруткан.

«Межегей» совхозтуң, «Найырал» болгаш Сталин аттыг колхозтарның хову турлагларында ниитиниң чемненилге черлерин организастаан. Тараа хүлээп алыр пунктуда изиг чемнер садар буфет ажылдап турар. Ыраккы бригадаларга үлетпүр барааннары эргип садыглаар автолавкаларны база организастаан.

* * *

Чөөн-Хемчик районда «Коммунизмче орук» колхозта 160 уруглар өөренир школаның тудуу бо чылдың майда эгелээн турган.

Чаа школаның тудуун Октябрьның байырлалынга уткуштур ноябрьның эгезинде доозарын бызаңчылар хүлээнген. Оларның сөзү боттуг ажыл-херектен карышпаан, харын хуусаа бетинде, ийи айлар бурунгаар дооскан.

* * *

Областа культура албан черлериниң четкизи улам-на калбарып турар. Чүгле Бии-Хем районда безин Культура бажыңындан аңгыда район төвүнде 1, көдээде 9 клубтар бар, 5 кызыл булуңнар, 8 библиотекалар, 12 кезек черде кинолар ажылдап турар.

Бора тоолайлар

Барыын-Хемчик районнуң «Кызыл-тараачын» колхоз 1956 чылда 5 бора тоолайларны азырап эгелээннер. Ынчаарга олар ам 116 баш чедир өскен. Бора тоолайларны колхозчу Монгуш Суя ийи чыл ажаан өстүрген.

Т. МОНГУШ.

Бора-Тайганың эмнелге салбырында

Сүт-Хөл районнуң Бора-Тайгада эш О. Хирлиг-оол эргелекчилээн эмнелге салбыры ажылчы чоннарның кадыын камгалаар талазы-биле багай эвес ажылдап турар. Эш Хирлиг-оол эмнелге салбырынга келген аарыг кижилерни ээлдек, чымчаа-биле хүлээп ап, оларны шинчип эмнээринге бедик мергежилдиин көргүзүп турар. Ол ышкаш божуур херээженнерге улуг дузаны көргүзүп, чыл эгезинден бээр 35 иелерни божуткан.

Чоннуң ортузунга эмнелге талазы-биле темаларга эш Хирлиг-оол 9 удаа лекцияларны кылган. Аңаа 600 ажыг кижи олурушкан. Ооң-биле кады халдавырлыг аарыгларга удур тарыыр ажылды база чорудуп турар. Эш Хирлиг-оол ыраккы фермаларда малчыннарга кандыг-бир аарыг болганда ыяавыла чеде бээр. Ынчангаш ол көдээ чоннуң ортузунга хүндүткелди чаалап алган.

М. ЧЫРТАК-ХУНА.

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Назылап кырааннарга пенсияларны канчаар тыпсырыл

Күрүне пенсияларының дугайында 1956 чылдың июль 14-те бадылаттынган Хоойлуну ёзугаар пенсия алыр эргелиг кижилерниң саны дыка көвүдээн.

Пенсияларны алырын күзээн назылап кыраан хамаатылар социал-хандырылга органнарынга хөйү-биле кээп турарын барымдаалааш, Хоойлунуң негелделерин болгаш чурумнарын чоннуң ортузунга уламна ханызы-биле тайылбырлап таныштырары чугула.

Хоойлу ёзугаар алырга, назылап кыраан эр кижи 60 хар четкенде болгаш 25 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда, херээжен кижи 55 хар четкенде болгаш 20 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда пенсия алыр эргелиглер. 5 болгаш оон-даа хөй уругларны божаан болгаш оларны 8 хар чедир кижизиткен ие-херээженнер 50 хар четкенде болгаш 15 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда назылап кыраан талазы-биле чиигелде ёзугаар пенсия алыр эргелиг. Караа көзүлбестээн ажылчын, албан-хаакчы херээжен кижи 40 хар четкенде болгаш 10 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда, эр кижи 50 хар четкенде болгаш 15 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда назылап кыраанының пенсиязын алыр.

Чер адаанда ажылдарда, кадыкшылга хоралыг байдалдарлыг ажылдарда болгаш изиг цехтерде ажылчын болгаш албан-хаакчы эр кижилер 50 хар четкенде болгаш 20 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда, херээженнер 45 хар четкенде болгаш 15 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда назылап кыраанының пенсиязын алырлар. Күш-ажылдың аар байдалдыг өске ажылдарында ажылчын, албан-хаакчы эр кижилер 55 хар четкенде болгаш 25 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда, херээженнер 50 хар четкенде болгаш 20 чылдан эвээш эвес ажыл стажтыгда пенсияларны алырлар.

Оон аңгыда чаңгыс бүдүрүлгеге азы албан черинге үр чылдарда, тодаргайларга, 15 чыл ажыг үзүктел чок ажылдаан, ниити ажыл стажы 35 чылдан эвээш эвес эр болгаш 30 чылдан эвээш эвес херээжен пенсионерлерге назылап кыраан талазы-биле пенсияның 10 хуузун немелде кылдыр төлеп бээр.

Назылап кыраан талазы-биле пенсияны ап турар болгаш бодуу ажылдавайн турар, өг-бүлезинде ажылдап шыдаар аргазы чок бир кежигүннүг пенсионерге назылап кыраан талазы-биле пенсияның 10 хуузун, ийи кежигүннүг пенсионерге 15 хуузун немей берип турар.

Назылап кыраан талазы-биле пенсияны долу эвес ажыл стажтыг болгаш ажылдап турган үезинде пенсия алыр эргелиг назы-харны четкен, 5 чылдан эвээш эвес үеде, ооң иштинде пенсия алыры-биле дилег киирер мурнунда 3 чылда улаштыр ажылдаан ажылчыннарга болгаш албан-хаакчыларга база доктаадып болур. Долу эвес ажыл стажтыгларга пенсияның хемчээлин ажыл стажынга хамаарыштыр, ынчалза-даа бүрүн пенсияның дөрттүң бир кезиинден эвээш эвес кылдыр доктаадыр.

Пенсия алыр эргелиг ажылчыннар болгаш албан-хаакчылар пенсия алыр дугайында дилээн ажылдап турган үезинде болгаш ажылдавайн барганының сөөлүнде кандыг-даа хуусаа барымдаалавайн киирип болур.

Күрүне пенсиязын алыр ажыл стажынга колхозтарга ажылдаан үени киириштир санавас, чүге дизе, колхозтарда ажылга социал-хандырылгазын нептередип чорутпайн турар. Амгы үеде колхоз пенсиялары база доктааттынган. Үр чылдарда ажылдаан болгаш назылап кыраан колхозчуларга колхоз пенсияларын тыпсырын колхозтарның баштаар черлери шиитпирлээр, оларның хемчээлин баштаар черлер доктаадырга, ону колхозчуларның ниити хуралынга бадылаар.

Назылап кыраан талазы-биле пенсия ап турар болгаш ажылдавайн турар пенсионерлерге пенсияны бүрүнү-биле, тодаргайлаарга 100 хуу тыпсып бээр.

Назылап кыраан талазы-биле пенсияны ап турар болгаш ажылдап турар ажылчын, албан-хаакчыларның, кооператив ус-тывыш артельдериниң болгаш инвалидтерниң кооператив артельдериниң кежигүннериниң пенсионерлер болганының сөөлүнде айда ап турар ажыы 1000 рубльден ашпас болза, ай санында 150 рубльди тыпсып турар.

Назылап кыраан талазы-биле пенсияларны ажыл кылып шыдаар, шыдавас байдалындан хамаарылга чокка бүгү назынында тыпсыр.

Я. КОЛАДЕЙ,
Кызыл хоорайның социал-хандырылга килдизиниң эргелекчизи.

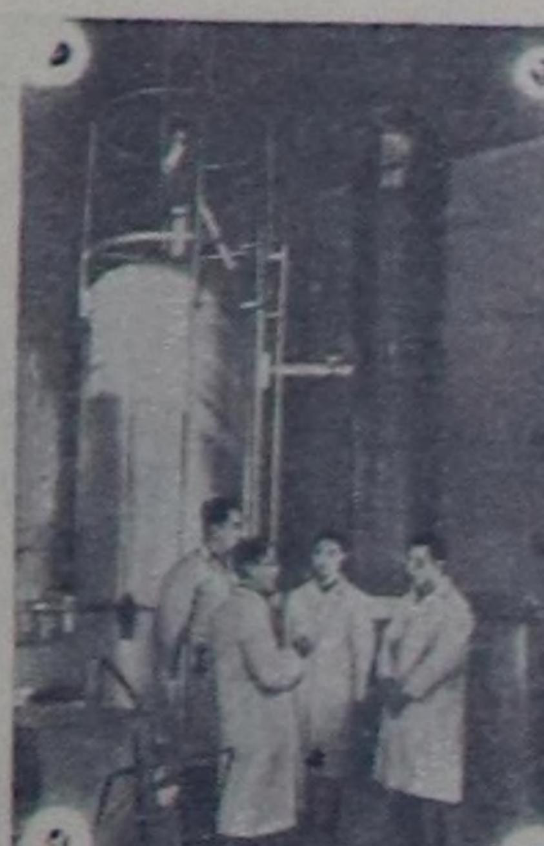

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКА Ланьчжоу — Синьцзянның демир оруунуң тудуунда орукту салып турары (оң талазында). Кыдат эртемденнерниң, инженерлерниң болгаш техниктерниң чогаадып тургусканы бедик базыышкынның электростатиктиг дүргедедикчи (солагай талазында).

Синьхуа агентилелиниң фотолары.

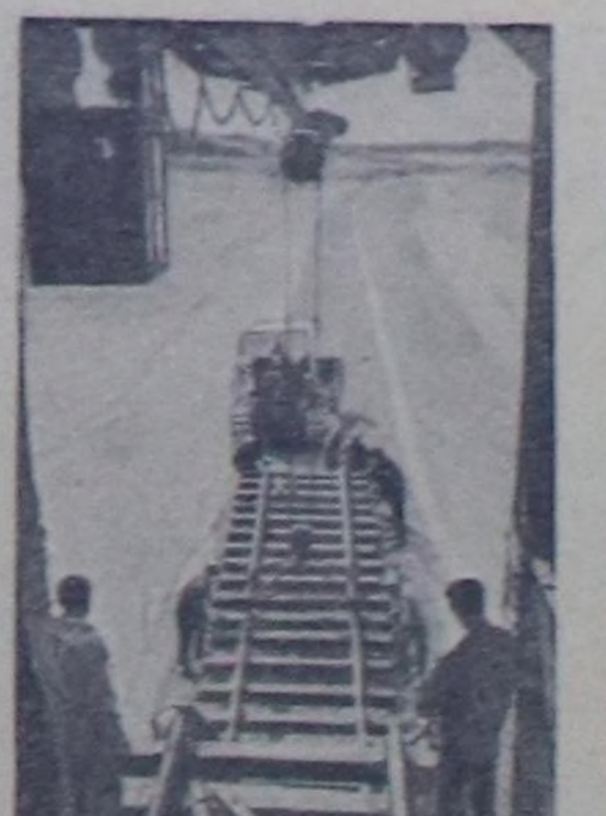

Кыдат улус америк империалистерниң нүгүл-чөңгээзин үзе шавар

ПЕКИН. (СЭТА). Тайвань өөжүнүң девискээринде болуп турар америк шериг чөңгээлеринге республиканың ажылчы чоннарының удурланган митингилери болгаш чыскаалдары болган дугайында медээлер Кыдаттың бүгү булуңнарындан келбишаан турар. Улустуң килени Пекинден Шанхайга чедир, улуг-улуг үлетпүр төптеринден Цинхайда болгаш Иштии Моолда ыраккы суурларга чедир чалгып үнген.

Америк империалистер чаалажыр бис деп биске кыжанып турар деп Шанхайда котелдар кылыр заводтуң ажылчыннары митинг кылып тура медеглээн. Кыдат улус тайбыңга изиг ынакшылдыг, кыжанышкыннардан база корткас деп чүвени америк империалистер ыяк билип алыр ужурлуг. Дайынзырак халдакчыларга чуура шавышкынның согуушкун берип шыдаар күчүлүг улустуң хостакчы армиязы ооң чаалап алышкыннарын камгалап турар. Бистиң ажылчыннарывыс төрээн чуртунуң кыйгырыын ёзугаар чепсээн холга туткаш, кыдат революцияның чаалап алышкыннарын камгалаарынга кажан-даа туржурунга белен деп олар медеглээн.

Кыдат эртемденнер боттарының чазааның медеглелин бүрүнү-биле чөптүг деп турар. Коммунистиг партияны долгандыр сырый каттышкан кыдат улус америк империалистерниң хамык шериг чөңгээлерин үзе шаварынга четчир күштүг деп КУР-нуң Эртемнер академиязының эртем-шинчилел кылыр Геофизика институдунуң директору Чжау Цзю-чжан «Гуамин жибао» солуннуң арыннарынга бижээн.

Хөй чагаалар болгаш телеграммалар бо хүннерде «Цзефанцзюнь бао» солуннуң адынга кээп турар.

Н-ги кезектиң танкистери мынчалдыр бижээн: бистиң чазаавыстың медеглелинде Кыдаттың 600 миллион кижилиг улузунуң чүткүлү чайынналчак илереттинген. Цзиньмыньдао, Мацзудао болгаш Тайвань ортулуктарны хостаары— кыдат улустуң ыдыктыг хүлээлгези болгаш бистиң иштики херектеривисти кандыг-даа күрүнениң холгаарлаар эргези чок. Эрик кыдыының ортулуктарын хостаарын АКШ-тың айыыл чок чорууунга кыжанышкын болур деп Даллестиң медеглелин дыңнааш бис килеңнээн бис. Американнар Тайваньдан үнүп чорзуннар. Төрээн чурттуң дужаалын күүседиринге болгаш дайынзырак халдакчыларга чуура шавышкынның согуушкун тавартырарынга белен бис.

АКШ-тың чазаанга кыдат чазактың дөрткү сагындырыы

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза: сентябрь 11-де 11 шак 19 минутадан эгелээш, чанкайшичи бөлүктүң Цзиньмыньдао ортулукче барып чораан транспорт судноларын чажырган дөрт америк шериг корабльдери Цзиньмыньдаонуң болгаш Сямыньның районунга бистиң чуртувустуң девискээр сугларынче шургуп кирип келген. Ооң-биле холбаштыр КУР-нуң даштыкы херектер министерствозунуң төлээлекчизи дараазындагы медеглелди кылыры-биле төлээлеттирген:

Кыдат чазактың каш удаагы сагындырыгларын болгаш элчиннер деңнелинге кыдат-америк чугаалажышкыннарның Варшавага дагын эгелээр деп турарын херекке албайн, АКШ-тың чазаа сөөлгү беш хүннерниң дургузунда бистиң чуртувустуң девискээр сугларынче болгаш агаар делгеминче шериг корабльдерин болгаш самолеттарын ажы-биле соксаал чок чорудуп турар. Бо бүгү болза, Кыдатка хамаарыштыр бодунуң авантюристиг өнчүк-чөңгээлеринден АКШ-тың чазаа амдыгаа чедир ойталаваанын бүгү делегейде тодаргай көргүзүп турар-дыр. Моон-биле холбаштыр кыдат чазак бодунуң дөрткү сагындырыын кылып тур.

Цзиньмыньдаонуң районунда байдал

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Фуцзянь фронтузундан дамчытканы болза:

Кыдаттың Улустуң хосталга армиязының Фуцзянь фронтузунда кезектериниң төлээлекчизиниң медеглээни болза, КУР-нуң талазындан каш удаагы сагындырыглар болгаш ийи удаагы сагындырыкчы согуушкуннар турбуже, Цзиньмыньдао ортулукта болгаш ооң чоогунда турар ортулуктарда оңгуланы берген чанкайшичи шериглер үстүнде чүүлдерден чогуур түңнелди үндүрбээн болгаш Сямынь университедин араатанзыг ёзу-биле боолап турган. Хөй солдаттарлыг болгаш шериг материалдарлыг чанкайшичи дөрт транспорт суднолары сентябрь 11-де америк шериг корабльдеринге камгаладып алгаш, Цзиньмыньдаоже немелде күштерни октаарын калчаалыг оралдашкан. Тайваньда чанкайшичи бөлүктү база бир удаа сагындырар дээш Фуцзянь фронтузунда бистиң артиллерейжилеривис Цзиньмыньдаода оңгуланы берген чанкайшичилерге болгаш Цзиньмыньдаоже немелде күштерни чедирерин оралдашкан чанкайшичи транспорт судноларга дуыш соонда үшкү согуушкунну тавартырган.

Кыдат улус бодунуң иштики херектеринче АКШ-тың холгаарлаашкынын болдурбас

ПЕКИН, сентябрь 10. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң дыңнатканы-биле алырга, «Даллестиң өнчүк чөңгээлиг медеглелиниң дугайында» мурнуку чүүлүнге «Дагунбао» солуннуң бөгүн демдеглээни болза, АКШ-тың күрүне секретары Даллестиң медеглели кыдат улусту коргударынче угланган, ол медеглелде кандыг-даа факт логика азы дүрүм ёзугаар үндезин чок.

Кыдат улус бодунуң девискээри Тайваньны хостап алырда кым-даа маргыжып шыдавас эргелиг болгаш кандыг-даа интервенцияга аптешпес деп солун бижип турар. Бир эвес америк империалистер кара-турала аажылаарын үргүлчүлээр болза, олар боттары сотка олурарлар.

«Тайвань-даа, Цзиньмыньдао болгаш Мацзудао ортулуктар-даа Кыдаттың эрге-чагыргазының адаанга черле турбаан» деп Даллестиң мугулай бадыткалын буруу шаппышаан, солуннуң айытканы болза: эрик чоогунуң ортулуктары, ооң иштинде Цзиньмыньдао болгаш Мацзудао дээрге Кыдаттың чарылбас кезээ болур деп чүвени бүгү делегей билир.

Даллестиң медеглелинде чугаалап турары дег «кандыг-даа чурт чаа девискээрни эжелеп алыр дээш чепсектиг күш хереглевес ужурлуг» деп принципти АКШ боду сагыыр ужурлуг. Өске кым-даа эвес, харын чогум-на АКШ Кыдаттың девискээр сугларынче хөме таварып келген болгаш Тайваньны, Пэнхуледао ортулуктарны АКШ-тың чаа девискээри болдурарын оралдашпышаан, оларны чепсектиг күш-биле эжелеп алган-на болгай. Өске кым-даа эвес, а харын-на АКШ агрессияны калбартыр деп кыдат улуска кыжанып турар, Кыдаттың девискээринде чаа-чаа шериг баазаларын тургускан, дайынзырак өнчүк-чөңгээлерни үргедип, дайын-биле кыжанып турарла болгай.

Тайвань, Цзиньмыньдао болгаш Мацзудао болза Кыдаттың чарылбас кезээ болур деп солун үргүлчүлеп бижээн. Ол ортулуктарны чогуур чуруум-биле, чогуур үезинде хостап алырда кыдат улус бүрүн эргелиг. Ол дээрге Кыдаттың иштики хереэ-дир, өске чурттарның иштики херектеринче холгаарлаар эрге АКШ-та кеңгүс чок.

Түңневишаан, солуннуң онзалап демдеглээни болза, Кыдат улустар аразының бүгү маргылдааларын тайбың чугаалажышкыннар оруу-биле шиитпирлеп таарыштырары дээш кезээде туржуп келген болгаш туржуп турар. Ынчалза-даа кыдат улус бодунуң девискээри Тайваньны хостап алырда кым-даа халдавас эргелиг болгаш ол херекче америк холгаарлаашкынга канчап-даа аптешпес.

Испанияда өлүрүкчү чорук

НЬЮ-ЙОРК, сентябрь 10. (СЭТА). Мексикада үнүп турар «Эспанья популар» солун КНО-нуң Экономиктиг болгаш политиктиг чөвүлелинге политика талазы-биле хоругдаттырган 500 испаннарның кыйгырыын парлаан, ол кыйгырыгда олар политика талазы-биле хоругдаттырган, Испанияның кара бажыңнарында хилинчектенип чыдар кижилерни франкочу эрге-чагыргаларның араатанзыг аажылап турарынга удурланып турарлар. Чагааның авторлары Испанияда кара бажыңнарның байдалын хынап көөрүн болгаш политиктиг хоругдаттырганнарның байдалын чымчадыр хемчеглерни алырын КНО-дан дилээннер.

Чагаада онзалап демдеглээни болза, бүгү-ле испан кара бажыңнарында, ылангыя Бургос хоорайның төп кара бажыңында политиктиг хоругдаттырганнар коргунчуг байдалдарда чыдар. Оларның эң-не тоң чугула эргелерин, ооң иштинде хоойлуда көрдүнген эргелерин казып турар. Бүгү-ле политиктиг хоругдаттырган кижилер боттарының политиктиг үзел-бодалдарының уржун бажыңнарже кирип октаттырган. Оларның дыка хөйү аажок үр хуусааларда, 30 чыл чедир хоругдаттырар кылдыр шииттирген.

Испанияже тускай комиссияны чорударын база тус-тус черлеринге эң-не хынамчалыг истелге-хыналдаларны чорударын КНО-нуң Экономиктиг болгаш политиктиг чөвүлелинден Испанияның политиктиг хоругдаткан кижилери дилээн.

Чагаага ат салганнар: Мадридтиң хоорай чөвүлелиниң кежигүнү чораан Вильгегас Вега, республика тургузуунуң үезинде Испанияның шериг-далай флодунуң офицери чораан Хосе Луис Альберто, демир орукчуларның профэвилелиниң удуртукчузу чораан Энрике Маркес-Надель болгаш оон-даа өскелер.

ГСЧЛ Төп Комитединге СЭКП Төп Комитединиң белээ

БЕРЛИН, сентябрь 10. (СЭТА). Бөгүн Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң даалгазын ёзугаар ССРЭ-ниң ГДР-де херектеринге түр бүзүреттирген С. Т. Астанин ГСЧП ТК-га СЭКП ТК-ның белээ болур «Улуг амыдыралдың арыннары» деп документалдыг совет фильмни ГСЧП ТК-ның бирги секретары Вальтер Ульбрихтиге тывыскан, ол фильм болза эртемниг коммунизмниң үндезин салыкчызы немец улустуң шылгарангай улуг оглу Карл Маркстың амыдыралының болгаш ажыл-чорудулгазының дугайын чугаалап турар.

ГСЧП Төп Комитединиң өмүнээзинден В. Ульбрихт СЭКП ТК-га өөрүп четиргенин илергейлээн болгаш Маркстың чарлап үндүргени улуг идеяларны ГДР-де боттандырып турар немец ажылчы чоннарга онза үнелиг деп медеглээн. Ооң чугаалааны болза, бүгү ажыл-чорудулгазы пролетариаттың болгаш бүгү мөлчүткен массаларның хосталыының хереэнге бердинген Карл Маркстың амыдыралчы оруу-биле болгаш политиктиг демисели-биле немец улусту улам калбаа-биле таныштырарынга ол фильм дузалаар.

СЭКП ТК-ның белээ акы-дуңмалышкы ийи партияларның аразында сырый харылзааның дугайын база катап херечилеп турар-дыр деп В. Ульбрихт чугаалаан.

СЭКП ТК-ның белээн тыпсып турда ГСЧП ТК-ның Полтибюро кежигүнүнге кандидат А. Курелла, ГСЧП ТК кежигүнү П. Флорин, ГСЧП ТК-ның чанында партияның дээди школазының директору, ГСЧП ТК-кежигүнү Х. Вольф болгаш өскелер-даа олурушкан.

Америк империалистерниң агрессчи үүлгедиглерин корей улус буруу шаап турар

ПХЕНЬЯН. (СЭТА). Тайвань өөште байдал дугайында КУР-нуң Күрүне чөвүлелиниң премьери Чжоу Энь-лайның медеглели-биле холбаштыр КУДР-ниң Министрлер Кабинединиң даргазының оралакчызы Ким Ирниң медеглелин парлалгада чарлаан.

Тайваньны болгаш эрик кавызының өске-даа ортулуктарын кыдат улус хостаар эргелиг болгаш оларны хостаар дугайында айтырыг Кыдаттың иштики хереэ болуп турар, ынчангаш АКШ-тың аңаа холгаарлаашкын кылырының кандыг-даа үндезиннери чок деп Ким Ир демдеглээн.

Корей улус бүгү делегейниң тайбыңга ынакшылдыг улустары-биле кады улуг кыдат улустуң чөптүг туружун бүрүн деткип турарын илергейлеп турар болгаш КУР-га удур америк империалистерниң агрессчи үүлгедиглерин шиитпирлиг буруу шаап турар деп Ким Ир онзалап демдеглээн.

КУР-га удур өнчүк чөңгээзин АКШ үргүлчүлевишаан

НЬЮ-ЙОРК, сентябрь 11. (СЭТА). Каттышкан Штаттар Кыдат Улус Республикага удур дайынзырак өнчүк-чөңгээлерниң политиказын үргүлчүлеп турар дээр дугайын америк парлалганың медээлери херечилеп турар.

Юнайтед Пресс Интернейшнл агентилелиниң корреспондентизи Тайваньга база бир америк шериг корабли «Лос-Анжелос» деп аар крейсерниң база «Супейбр Г-100» деп бөлүк реактивтиг хыдыкчы самолеттарның келир деп турарының дугайын Тайбэйден медээлээн.

Ол-ла үеде америк шериг корабльдери болгаш самолеттар Куэмой ортулукта чанкайшичилерге херектиг шериг херекселдерин сөөртүр транспорттарны үдеп четкен. Ол шериг аргыжышкыннары Тайвань районунче бедик дужаалдыг америк офицерлерниң өнчүк-чөңгээлиг, дайынзырак медеглелдери-биле капсырлашкан.

Ассошиэйтед Пресс агентилелиниң Тайвань эриинде «Мидуэй» деп америк авианосецте турар корреспондентизи Робарт Талмен болза, АКШ-тың 7-ги флодунуң шалыпкын авианосецчи бөлүүнүң командылакчызы контр-адмирал Гальф Кларктың Кыдат Улус Республиканың агаар делгеминче америк самолеттарны чорудар деп кыжанган чугааларын дамчыткан.

Ассошиэйтед Пресс агентилелиниң Тайбэйден медээзи-биле алырга ол-ла үеде Каттышкан Штаттарның Тайваньда шериг командылалы болза, америк самолеттар Тайваньның «камгалалынга» идепкейлиг киришкен деп чарлаан. Америк шериг-агаар күштериниң кезектери Тайвань баазаларында боттарының турар черлерин ам ээлеп алган болгаш «чаа үеде Тайваньны камгалаарының бүгү харысалгазын бодунга алган» деп командылалдың төлээлекчизи демдеглээн. Операцияларда чеже америк самолеттар киржип турарын командылалдың төлээлекчизи чугаалаваан. Ынчалза-даа Ассошиэйтед Пресс агентилелиниң дыңнадыын ёзугаар алырга, Тайваньда америк шериг-агаар күштериниң болгаш чалаг шериг корпузунуң 250—300 хире реактивтиг самолеттары дайынчы белен байдалда турар.

Англи колонизаторларның Угандада болгаш Сомалиде дерзиилели

КАИР. (СЭТА). Угандада колониалдыг англи эрге-чагырга черлери Каттышкан Нацияларның Организациязының Уставының болгаш Кижи эргелериниң декларациязының принциптерин чөрчүп үревишаан турар деп КНО-нуң чиңгине секретары Даг Хаммаршельдиге Уганданың национал конгресс партиязының төлээлекчизиниң чорудкан телеграммазында айыткан.

Колониалдыг эрге-чагырга черлери чоннуң ортузунга массалыг тудуп бажыңнаар чоруктар кылып турар. Чурттуң хамаарышпас чоруу дээш колониалдыг тергиидээшкинге удур демисежип турарларны котпактап, аглап турар деп ол телеграммада чугаалаан.

Угандада байдалды КНО-нуң Кол Ассамблеязының болур деп турар сессиязынга чугаалажып көөрде, ол айтырыгже кичээнгей салырынче Уганданың национал конгрези КНО-нуң чиңгине секретарын кыйгырган.

КАИР. (СЭТА). Сомалиниң англи кезээнде национал-хосталгалыг шимчээшкинниң удуртукчуларының бирээзи, чурттан англи колонизаторларга үндүр аглаттырган Ахмед Муса Сомалиниң англи кезээнде патриотчу сеткилдиглерге удур англи эрге-чагыргалар террор кылырының калбак кампаниязын чорудуп турар деп МЕН агентилелдиң корреспондентизинге медеглээн. Хөй-хөй патриоттар кара бажыңнаткан. Сомалиниң улузу колонизаторларның өжегээр адырыктадырып каланы ол чуртту доп-дораан каттыштырарын негеп турар деп Муса демдеглеп чугаалаан.

Сомалиниң француз кезээнде Францияның конституциязының чаа төлевилелинге улустуң удурланган күчүлүг демонстрациялары болуп турар, ол төлевилелди улуска француз колонизаторлар күш-биле дөгээр деп турар болгай деп Муса демдеглеп чугаалаан. Колониалдыг ёзу-чурумга удурланып, колонизаторларның араатанзыг үүлгедиглер кылып турарын соксадырын негеп турар сомали улустуң патриотчу хостакчы шимчээшкинин англи болгаш француз эрге-чагыргалар адырыктадырар деп оралдажып турар деп ол чугаалаан. Англи Сомалиниң чон чурттаан хөй черлеринде онза судтар бар. Ол черниң чонунга удур шыңгыы хыналда тургустунган деп Муса айыткан.

◆

Англи протекторатка Кувейттиң улузу удур

КАИР. (СЭТА). МЕН агентилелиниң дыңнатканын ёзугаар алырга, Кувейттиң «Аль-Фагр» солуну Кувейтке хамаарыштыр Англияның протекторадының дугайында дугуржулганы эде көөрүн негээн.

Даштыкы күрүнениң талазындан камгалалды база акы-дуңма араб күрүнелерниң талазындан камгалалды хереглевейн турар бис деп ол солун медеглээн. Англия-биле садыг харылзааларын тударынга болгаш нефть тывыжының дугайында ооң-биле чардынган дугуржулгаларны хүндүлээринге Кувейт белен, ынчалзажок протекторат дугайында ооң дора көрүкчү дугуржулгазынга моон ыңай шыдажырын чон күзевейн турар.

Хаммаршельдиниң Бейрутта чоруп турары

БЕЙРУТ, сентябрь 10. (СЭТА). Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн чүктүң чурттарын эргип чорууру КНО-нуң чиңгине секретары Даг Хаммаршельд дүүн кежээ Амандан Бейрутка чедип келген.

Бейрут радиозунуң дамчытканын ёзугаар алырга, бөгүн Хаммаршельд Ливанның чаа президентизи Фуад Шехаб-биле, а ол ышкаш амгы чазактың кежигүннери-биле ужуражыр. Парлалганың айтып турары-биле алырга, Ливанга Хаммаршельдиниң чугаалажышкыннарының кол темазы болза КНО-нуң Кол Ассамблеязының сессиязының Ливандан америк шериглерни эң дүрген үндүрер дугайында резолюциязының күүселдезиниң дугайында айтырыг болур.

Аңаа холбаштыр «Телеграф» солуннуң бижээни болза, дүүн Шамун Ливанда америк элчин-биле болгаш Атлантика океанның чөөн талазында, Чер ортузу далайда АКШ-тың чепсектиг күштериниң командылакчызы адмирал Холлоуэ-биле сүмелешкен. Шамун Ливандан америк шериглерни үндүреринге удурланып азы оларны «делегейниң полицейжи шериглери-биле» солуурун негеп турарын оларга медеглээн деп чүвени айытпышаан, солуннуң демдеглээни болза, генерал Шехаб Шамуннуң ол бодалы-биле чөпшээрешпес.

Ливандан америк шериглерни үндүрер дугайында айтырыгның талазы-биле ливан хөй-ниитиниң үзел-бодалын бижээн нотаны оппозиция Хаммаршельдиге дамчыдып бээр деп шиитпирлээн дээрзин солун база дыңнаткан.

◆

Хаммаршельдиниң Бейрутта чугаалажышкыннары

БЕЙРУТ, сентябрь 11. (СЭТА). Дүүн КНО-нуң чиңгине секретары Даг Хаммаршельд КНО-нуң Кол Ассамблеязының тускай онза сессиязының Ливандан америк шериглерни эң дүрген үндүрер дугайында резолюциязының күүселдезиниң дугайында айтырыгның талазы-биле амгы ливан чазактың кежигүннери-биле албан ёзунуң чугаалажышкыннарын эгелээн.

Парлалганың медээлери-биле алырга Хаммаршельд-биле беседазынга Ливанның даштыкы херектер министриниң хүлээлгезин күүседип турар Мухайбер ук айтырыгның талазы-биле ливан чазактың үзел-бодалдарын чугаалаан.

Ливан чазак чурттан америк шериглерни үндүрерин негээриниң мурнунда Ливанның хамаарышпас чорууунуң магадылалы дээр чүүлдү тыпсырын болгаш Ливанче делегейниң полицейжи күштерин чорударын күзээр апаар дээрзин Хаммаршельдиге Мухайбер медеглээн деп «Ориан» солун айыткан.

Ооң соонда Хаммаршельд Шамун-биле ужурашкан. Шамун Ливандан америк шериглерни үндүрериниң бетинде Ливанче делегейниң полицейжи күштерин чорудар болза, чогуур дээн деп «Телеграф» солун дыңнаткан.

Хаммаршельд Ливанның чаа президентизи генерал Фауд Шехабка база чораан болгаш ооң-биле элээн үр чугаалашкан.

Бөгүн Ливанның министрлер чөвүлели бодунуң тускай хуралы[illegible] Хаммаршельдиниң саналын чугаалажып көөр болгаш ол айтырыгның талазы-биле чогуур шиитпирни хүлээп алыр.

Ливан удуртукчулар-биле Хаммаршельдиниң чугаалажышкыннарын тайылбырлавышаан, ливан парлалга бо чылдың сентябрь 24-ке чедир амгы ливан чазак Ливандан америк шериглерни үндүрер дугайында айтырыгны тургуспас деп турарының бодалын илереткен.

«Ливан улусту ап көөрге, ол улус Ливандан Америк шериглерни доп-дораан база чугаа чокка үндүрерин негээш, бодунуң бодалын чугаалаан—деп «Телеграф» солун бижип турар.— Ол негелде Ливанның чаа президентизиниң национал негелделериниң үндезини болуп турар. Улус Ливанга тайбыңны катап тургузарын негеп, мандаттың азы эжелелдиң кандыг-даа хевирлерин тургузарынга шуут удурланып турар...»

Ливан парлалганың дыңнатканын ёзугаар алырга, ливан оппозицияның баштыңнары Хаммаршельдиге ийи сагындырыг бижикти дамчыдып берген, ында олар Ливандан америк шериглерни үндүрериниң дарый хемчеглерин алырын негеп, а ол ышкаш КНО-нуң Кол Ассамблеязының ам болур сессиязынга дарганың албанынга Маликтиң кандидатуразын деткидеринге удурланып турар.

◆

Михаил Таль — зоналар аразының хөл-шыдыраа маргылдаазының тиилекчизи

ПОРТОРОЖ, сентябрь 11. (СЭТА). Сентябрь 10-да зоналар аразының хөл-шыдыраа маргылдаазының сөөлгү салыы болган. Глигорич (Югославия) биле Фишерниң (АКШ) болгаш Шервин (АКШ) биле Тальдың (ССРЭ-ниң) салыгларының түңнелинде маргылдааның тиилекчизи тыптыр турган. Оларның баштайгылары хайым болган. Шервин биле Тальдың салыы база хайым болган. Ынчангаш, совет гроссмейстер Михаил Таль 20 салыышкындан 13,5 санны ап, зоналар аразының маргылдаазынга бирги черни алган.

Редакторнуң оралакчызы Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

ЧООККУ ХҮННЕРДЕ ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНДАН

Герактың
ӨГ-БҮЛЕЗИ

деп кинону көрүнер.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ; редакторнуң 3—62, редакторнуң оралакчызының, иштики информация килдизиниң 3—88, харысалгалыг секретарьның, культура болгаш амыдырал килдизиниң 4—98, партийжи амыдырал, пропаганда, үлетпүр болгаш транспорт, көдээ ажыл-агый килдистериниң 3— 68, чагаа килдизиниң база бухгалтерияның 3—65.

ТС—01053.

Культура эргелелиниң типографиязы.